

Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-9 (Skole)

Tale

Afrikaans – Tweede Addisionele Taal

DEPARTMENT OF EDUCATION
(Departement van Onderwys)

Gepubliseer deur die Departement van Onderwys

Sol Plaatje-huis
Schoemanstraat 123
Privaatsak X895
Pretoria 0001
Suid-Afrika

Tel: +27 12 312-5911
Faks: +27 12 321-6770

Pleinstraat 120
Privaatsak X9023
Kaapstad 8000
Suid-Afrika

Tel: +27 21 465-1702
Faks: +27 21 461-8110

<http://education.pwv.gov.za>

© 2002 Departement van Onderwys, Pretoria

ISBN 1-919917-58-6

Staatskoerant, nr. 23406, vol. 443, Mei 2002

Hierdie dokument moet as deel van die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-9 (Skole) gelees word.

Hierdie Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-9 (Skole) sluit in:

1. 'n Oorsig
2. Agt Leerareaverklarings:
 - Tale
 - Wiskunde
 - Natuurwetenskappe
 - Sosiale Wetenskappe
 - Kuns en Kultuur
 - Lewensoriëntering
 - Ekonomiese en Bestuurswetenskappe
 - Tegnologie

AAN DIE LESER

Die Departement van Onderwys bied hierdie Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-9 (Skole) met trots in al elf amptelike tale van Suid-Afrika aan.

Die proses van aanpassing en vertaling is kompleks en uitdagend. In baie gevalle moes die terminologie en bewoording vir die kurrikulum deur die mense wat met die dokumente gewerk het, ontwikkel word. Die dokumente is met kundiges in die veld getoets.

Die Departement van Onderwys beskou hierdie dokumente as die begin van 'n proses om ons tale te bevorder en te ontwikkel. Ons verwelkom en moedig mense in die veld aan om hierdie dokumente as grondslag vir verdere ontwikkeling te gebruik.

HOE OM HIERDIE BOEK TE GEBRUIK

- Vir algemene inligting, verwys na:
 - *Inleiding tot die Nasionale Kurrikulumverklaring* in hoofstuk 1 – Dit sal inligting oor uitkomsgebaseerde onderwys, die Hersiene Kurrikulumverklaring Graad R-9 (Skole) en leerprogramme verskaf.
 - *Inleiding tot die Leerarea* in hoofstuk 1 – Dit sal ’n inleiding tot die leerareaverklaring, die kenmerke en omvang daarvan en die leeruitkomste verskaf.
 - *Leerderassessering* – Hierdie hoofstuk verskaf riglyne ten opsigte van assesseringsbeginsels in uitkomsgebaseerde onderwys, bespreek deurlopende assessering en verskaf voorbeelde van verslaghouding.
 - Die *Naslaanlyste* bevat sowel ’n algemene woordelys vir *kurrikulum en assessering* as ’n spesifieke *leerareawoordelys*.
- Hierdie boek bestaan uit verskeie hoofstukke. Daar is een hoofstuk vir elkeen van die fases van die Algemene-Onderwys-en-Opleidingsband – die Grondslagfase, Intermediêre Fase en Senior Fase. Elkeen van hierdie hoofstukke het ’n kort inleidende gedeelte wat deur die assesseringstandaarde vir die fase gevolg word. Daar is ook ’n hoofstuk oor leerderassessering.
- Die assesseringstandaarde vir elke fase word op so ’n manier aangebied dat dit moontlik is om progressie te volg. Dit beteken dat soortgelyke assesseringstandaarde vir elke graad saam verskyn sodat die onderwyser progressie van jaar tot jaar kan nagaan. As gevolg hiervan is daar van tyd tot tyd oop ruimtes, want nie elke assesseringstandaard het ’n ooreenkomstige een in elke graad nie.
- Sekere simbole word regdeur die boek gebruik om die leser te help om inligting waarna sy of hy soek, op te spoor. Hierdie simbole is:

Assesseringstandaarde

Graad

Leeruitkoms

INHOUD

HOOFSTUK 1: INLEIDING

1

INLEIDING TOT DIE NASIONALE KURRIKULUMVERKLARING

1

Uitkomsgebaseerde Onderwys

1

Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring: Leerareaverklarings

2

Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring: Leerprogramme

2

Tydstoekenings

3

Assessering

3

Die Soort Onderwyser wat in die Vooruitsig gestel word

3

Die Soort Leerder wat in die Vooruitsig gestel word

3

INLEIDING TOT DIE TALE-LEERAREA – AFRIKAANS

4

Definisie

4

Die Toevoegende Benadering tot Veeltaligheid

4

Taal van Leer en Onderrig

5

Doel

5

Unieke Kenmerke en Omvang

6

Tale-leeruitkomste

6

HOOFSTUK 2: INTERMEDIÛRE FASE (GRAAD 4–6)

11

INLEIDING

11

Fokus

11

Stadige Opbou van Vaardighede in die Tweede Addisionele Taal

11

Aanmoediging van Praktiese en Lewenslange Leer

12

LEERUITKOMSTE

12

Leeruitkoms 1: Luister

12

Leeruitkoms 2: Praat

12

Leeruitkoms 3: Lees en Kyk

12

Leeruitkoms 4: Skryf

13

Leeruitkoms 6: Taalstruktuur en -gebruik

13

ASSESSERINGSTANDAARDE EN TEKSTE	14
Aanbevole Tekste	14
Leeruitkoms 1: Luister	18
Leeruitkoms 2: Praat	20
Leeruitkoms 3: Lees en Kyk	24
Leeruitkoms 4: Skryf	26
Leeruitkoms 6: Taalstruktuur en -gebruik	28

HOOFSTUK 3: SENIOR FASE (GRAAD 7–9)	33
--	-----------

INLEIDING	33
Fokus	33
Tekste op die Gepaste vlak	33

LEERUITKOMSTE	34
Leeruitkoms 1: Luister	34
Leeruitkoms 2: Praat	34
Leeruitkoms 3: Lees en Kyk	34
Leeruitkoms 4: Skryf	34
Leeruitkoms 6: Taalstruktuur en -gebruik	34

ASSESSERINGSTANDAARDE EN TEKSTE	35
Aanbevole Tekste	35
Leeruitkoms 1: Luister	40
Leeruitkoms 2: Praat	42
Leeruitkoms 3: Lees en Kyk	46
Leeruitkoms 4: Skryf	48
Leeruitkoms 6: Taalstruktuur en -gebruik	50

HOOFSTUK 4: LEERDERASSESSERING	55
INLEIDING	55
ASSESSERINGSBEGINSELS WAT IN UITKOMSGEBASEERDE ONDERWYS GEBRUIK WORD	56
Definisie	56
Kernelemente	56
Doelstellings van Assessering	56
DEURLOPENDE ASSESSERING	57
Kenmerke van Deurlopende Assessering	57
Assesseringstrategieë	58
Algemene Assesseringstake	58
DIE BESTUUR VAN ASSESSERING	58
Mense betrokke by Assessering	58
Skoolassesseringsprogram	59
VERSLAGHOUDING	59
Verslagboeke	59
Kodes vir Gebruik vir Assessering	60
Nasionale Kodes	61
Vorderingskedules	61
Leerderprofile	61
RAPPORTE	62
Inligting wat in Rapporte moet Verskyn	62
Rapporte/Verslagkaarte	63
NASLAANLYSTE	64
WOORDELYS: KURRIKULUM EN ASSESSERING	64
WOORDELYS: TALE	66

HOOFSTUK 1

INLEIDING

INLEIDING TOT DIE NASIONALE KURRIKULUMVERKLARING

Die Grondwet van die Republiek van Suid-Afrika, 1996 (Wet 108 van 1996) verskaf die grondslag vir die transformasie en ontwikkeling van die kurrikulum in Suid-Afrika. Die Aanhef tot die Grondwet verklaar die doelstellings van die Grondwet soos volg:

- Heel die verdelings van die verlede en skep 'n samelewing gegrond op demokratiese waardes, sosiale geregtigheid en fundamentele menseregte.
- Lê die grondslag vir 'n demokratiese en oop samelewing waarin regering op die wil van die bevolking gegrondves is en elke burger gelyk deur die reg beskerm word.
- Verhoog die lewensgehalte van alle burgers en ontsluit die potensiaal van elke mens.
- Bou 'n verenigde en demokratiese Suid-Afrika wat sy regmatige plek as 'n soewereine staat in die gemeenskap van nasies kan inneem.

Onderwys en die kurrikulum speel 'n belangrike rol in die verwesenliking van hierdie doelwitte. Die kurrikulum is daarop gerig om die volle potensiaal van elke leerder as burger van 'n demokratiese Suid-Afrika te ontwikkel.

Uitkomsgebaseerde Onderwys

Uitkomsgebaseerde onderwys vorm die grondslag vir die kurrikulum in Suid-Afrika. Dit strewende daarna om alle leerders in staat te stel om tot hul maksimum vermoë te presteer. Dit word gedoen deur die uitkomst wat aan die einde van die proses bereik moet word, uiteen te sit. Die uitkomst beklemtoon 'n leerdergerigte en aktiwiteitsgebaseerde benadering tot onderwys. Die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring bou die leeruitkomst vir die Algemene-Onderwys-en-Opleidingsband vir graad R-9 (vir skole) op die kritieke en ontwikkelingsuitkomst wat deur die Grondwet geïnspireer is en in 'n demokratiese proses ontwikkel is.

Die kritieke uitkomst stel leerders wat tot die volgende in staat sal wees, in die vooruitsig:

- Identifiseer en los probleme op en neem besluite deur kritiese en kreatiewe denke.
- Werk doeltreffend saam met ander as lede van 'n span, groep, organisasie en gemeenskap.
- Organiseer en bestuur hulself en hul aktiwiteite verantwoordelik en doeltreffend.
- Versamel, ontleed en organiseer inligting en evalueer dit krities.
- Kommunikeer doeltreffend deur middel van visuele, simboliese en/of taalvaardighede in verskillende vorme.
- Gebruik wetenskap en tegnologie doeltreffend en krities deur verantwoordelikheid teenoor die omgewing en die gesondheid van ander te toon.
- Begryp dat die wêreld 'n stel verwante stelsels is waarin probleme nie in isolasie opgelos word nie.

Die ontwikkelingsuitkomste stel leerders wat ook tot die volgende in staat sal wees, in die vooruitsig:

- Dink na oor en ondersoek 'n verskeidenheid strategieë om doeltreffender te leer.
- Neem as verantwoordelike burgers aan die lewe van die plaaslike, nasionale en wêreldgemeenskap deel.
- Is kultureel en esteties sensitief in verskeie sosiale kontekste.
- Ondersoek opleidings- en beroepsmoontlikhede.
- Ontwikkel entrepreneursgeleenthede.

Vraagstukke soos armoede, ongelykheid, ras, geslag, ouderdom, gestremdheid en uitdagings soos MIV/VIGS beïnvloed die graad waartoe en die manier waarop leerders aan skoling kan deelneem. Die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-9 (Skole) volg 'n inklusiewe benadering deur minimum vereistes vir alle leerders te spesifiseer. Al die leerareaverklarings probeer om 'n bewustheid van die verband tussen sosiale geregtigheid, menseregte, 'n gesonde omgewing en inklusiwiteit te skep. Leerders word ook aangemoedig om kennis van en begrip vir die ryk diversiteit van hierdie land, insluitend die kulturele, godsdienstige en etniese komponente van hierdie diversiteit, te ontwikkel.

Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring: Leerareaverklarings

Die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-9 (Skole) bestaan uit 'n Oorsig en agt Leerareaverklarings vir:

- Tale
- Wiskunde
- Natuurwetenskappe
- Tegnologie
- Sosiale Wetenskappe
- Kuns en Kultuur
- Lewensoriëntering
- Ekonomiese en Bestuurswetenskappe.

Elke leerareaverklaring identifiseer die hoofleeruitkomste wat teen die einde van graad 9 bereik moet word. Elke leerareaverklaring spesifiseer ook die assesseringstandaarde wat dit moontlik sal maak om die leeruitkomste te bereik. Assesseringstandaarde word vir elke graad omskryf en beskryf die diepte en wydte van wat leerders behoort te weet en waartoe hulle in staat moet wees. Elke leerareaverklaring se assesseringstandaarde toon hoe konseptuele en vaardighedsontwikkeling oor tyd heen kan plaasvind. Assesseringstandaarde kan sowel binne grade as oor grade heen geïntegreer word. Die bereiking van 'n optimale verhouding tussen integrasie oor leerareas heen (waar nodig en opvoedkundig korrek) en konseptuele progressie is sentraal tot hierdie kurrikulum.

Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring: Leerprogramme

Die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring is gerig op die bevordering van sowel toewyding as bevoegdheid onder onderwysers, wat verantwoordelik vir die ontwikkeling van hul eie leerprogramme sal wees. Ten einde hierdie proses te steun, sal die Departement van Onderwys beleidsriglyne wat op elke leerareaverklaring gebaseer is, verskaf. Provinsies sal, waar nodig, verdere riglyne ontwikkel ten einde voorsiening vir diversiteit te maak.

Die onderliggende beginsels en waardes van die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring se leerareaverklarings is ook onderliggend aan die leerprogramme. Terwyl die leerareas die begrippe, vaardighede en waardes stipuleer wat per graad bereik moet word, spesifiseer leerprogramme die omvang van leer- en assesseringsaktiwiteite per fase. Leerprogramme bevat ook werkskedules wat die tempo en orde van hierdie aktiwiteite vir elke jaar verskaf, asook voorbeelde van lesplanne wat in enige gegewe tydperk geïmplementeer kan word.

In die Grondslagfase is daar drie leerprogramme: Geletterdheid, Gesyferdheid en Lewensvaardighede. In die Intermediêre Fase is Tale en Wiskunde afsonderlike leerprogramme. Leerprogramme moet verseker dat die voorgeskrewe uitkomst vir elke leerarea doeltreffend en volledig gedek word. Skole kan, na aanleiding van hul organisatoriese vereistes, op die aantal en aard van ander leerprogramme in die Intermediêre Fase besluit, mits die nasionale prioriteite en ontwikkelingsbehoefte van leerders in 'n fase in ag geneem word. In die Senior Fase is daar agt leerprogramme gebaseer op die leerareaverklarings.

Tydstoekennings

Kragtens die Wet of die Indiensneming van Opvoeders (1998), sal die formele skooldag vir opvoeders sewe uur wees. Kragtens die Wet op Nasionale Onderwysbeleid (1996), is die formele onderrigtyd per week 35 uur. Dit word uiteengesit in: (i) Oorsig-dokument ISBN 1-919917-08-X, bladsy 17 en 18
(ii) Staatskoerant nr. 23406, Vol. 443, Mei 2002, bladsy 26 en 27.

Assessering

Elke leerareaverklaring bevat 'n omvattende afdeling oor assessering. 'n Uitkomsgebaseerde raamwerk gebruik assesseringsmetodes wat uiteenlopende kontekstuele faktore omvat. Assessering behoort doeltreffende aanduidings van leerderprestasie te verskaf en behoort te verseker dat leerders kennis en vaardighede integreer en toepas. Assessering behoort leerders ook te help om hul eie prestasievlak te evalueer, om doelwitte vir vordering te stel en om verdere leer aan te moedig.

Die Soort Onderwyser wat in die Vooruitsig gestel word

Alle onderwysers en ander opvoeders lewer 'n kernbydrae tot die transformasie van onderwys in Suid-Afrika. Die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-9 (Skole) stel onderwysers in die vooruitsig wat gekwalifiseer, bekwaam, toegewyd en deernisvol is. Hulle sal in staat wees om die verskeie rolle wat in die Norme en Standaarde vir Opvoeders beskryf word, te vervul. Hiervolgens word onderwysers as fasiliteerders van leer, vertolkers en ontwerpers van leerprogramme en leerstof, leiers, administrateurs en bestuurders, vakkundiges, navorsers en lewenslange leerders, gemeenskapslede, burgers en beraders, assessors en deskundiges van leerareas of leerfasies beskou.

Die Soort Leerder wat in die Vooruitsig gestel word

Die bevordering van waardes is nie slegs belangrik vir persoonlike ontwikkeling nie, maar ook om te verseker dat 'n nasionale Suid-Afrikaanse identiteit gebou word op waardes wat verskillend is van dié wat apartheidsonderwys onderlê het. Die soort leerder wat in die vooruitsig gestel word, is een wat met hierdie waardes besiel sal wees en wat in die belange van 'n samelewing gegrond op agting vir demokrasie, gelykheid, menswaardigheid, lewe en sosiale geregtigheid sal optree. Die kurrikulum stel in die vooruitsig 'n lewenslange leerder wat vrymoedig en onafhanklik, geletterd, gesyferd, veelvaardig en deernisvol is, met respek vir die omgewing en met die vermoë om as 'n kritiese en aktiewe burger aan die samelewing deel te neem.

INLEIDING TOT DIE TALE-LEERAREA – AFRIKAANS

Definisie

Die leerarea Tale sluit die volgende in:

- al elf amptelike tale, naamlik Afrikaans, Engels, isiNdebele, isiXhosa en isiZulu, Sepedi, Sesotho, Setswana, SiSwati, Tshivenda, Xitsonga;
- tale wat deur die Pan-Suid-Afrikaanse Taalraad (PANSAT) en die Suid-Afrikaanse Sertifiseringsraad (SAFSERT) goedgekeur is, naamlik Suid-Afrikaanse gebaretaal en Braille.

Die leerareaverklaring vir elke amptelike taal verskyn in drie afsonderlike dele: Huistaal, Eerste Addisionele Taal en Tweede Addisionele Taal.

In 'n veeltalige land soos Suid-Afrika is dit belangrik dat leerders 'n hoë taalbevoegdheidsvlak in minstens twee tale bereik en dat hulle in staat is om in ander tale te kommunikeer.

Die Toevoegende Benadering tot Veeltaligheid

Die Tale-leerarea volg die Departement van Onderwys se taal-in-onderwys-beleid. Hierdie beleid gee aan skoolbeheerrade die verantwoordelikheid om 'n taalbeleid vir skole te kies wat gepas vir hul omstandighede is en wat by die beleid van toevoegende veeltaligheid aansluit. Die Tale-leerareaverklaring verskaf 'n kurrikulum wat ondersteunend is van watter besluit 'n skool ook al neem. Dit volg 'n toevoegende benadering tot veeltaligheid:

- Alle leerders leer hul huistaal en minstens een addisionele amptelike taal.
- Leerders raak bevoeg in 'n addisionele taal, terwyl hul huistaal gebruik en ontwikkel word.
- Alle leerders leer 'n Afrika-taal vir minstens ses jaar teen die einde van die Algemene-Onderwys-en-Opleidingsband. In sommige omstandighede kan dit as 'n tweede addisionele taal geleer word.

Die huis-, eerste en tweede addisionele taal word op verskillende maniere benader:

- Die huistaal-assesseringstandaarde veronderstel dat leerders wat skool begin, die taal kan verstaan en kan praat. Dit ondersteun die ontwikkeling van hierdie bevoegdheid, veral ten opsigte van verskillende soorte geletterdheid (lees-, skryf-, visuele en kritiese geletterdheid). Dit verskaf 'n sterk kurrikulum om die taal van onderrig en leer (TOL) te ondersteun.
- Die eerste addisionele taal veronderstel dat leerders nie noodwendig enige kennis van die taal het wanneer hulle skool begin nie. Die kurrikulum begin deur leerders se vermoë om die taal te verstaan en te praat, te ontwikkel. Op hierdie fondament word geletterdheid gebou. Leerders is in staat om die geletterdheid wat hulle in hul huistaal verwerf het, na die eerste addisionele taal oor te dra. Die kurrikulum verskaf sterk ondersteuning aan leerders wat hul eerste addisionele taal in die een of ander stadium tydens die Algemene-Onderwys-en-Opleidingsband as onderrigtaal sal gebruik. Teen die einde van graad 9 behoort hierdie leerders hul huis- en eerste addisionele taal doeltreffend en vrymoedig vir verskeie doeleindes, asook vir leer, te gebruik.
- Die tweede addisionele taal is bedoel vir leerders wat drie tale wil leer. Die derde taal kan 'n amptelike of 'n vreemde taal wees. Die assesseringstandaarde verseker dat leerders in staat is om die taal vir algemene kommunikatiewe doeleindes te gebruik. Daar word veronderstel dat minder tyd aan die leer van die tweede addisionele taal as aan die huistaal of eerste addisionele taal toegeken sal word.

Die Tale-leerarea maak voorsiening vir al elf amptelike tale as:

- huistaal;
- eerste addisionele taal; en
- tweede addisionele taal.

Taal van Leer en Onderrig

Daar word aanbeveel dat leerders se huistaal so ver moontlik vir die doel van leer en onderrig gebruik word. Dit is veral belangrik in die Grondslagfase wanneer kinders leer lees en skryf.

Indien dit vir leerders nodig is om vir leer en onderrig van hul huistaal na 'n addisionele taal oor te skakel, moet die oorskakeling noukeurig beplan word:

- Die addisionele taal behoort so vroeg moontlik as vak bekendgestel te word.
- Die huistaal behoort so lank moontlik saam met die addisionele taal gebruik te word.
- Indien 'n leerder by 'n skool inskryf waar die taal van onderrig en leer 'n addisionele taal vir die leerder is, behoort onderwysers en die skool voorsiening te maak vir spesiale ondersteuning en addisionele leer in die addisionele taal, totdat dit vir die leerder moontlik is om doeltreffend in die onderrigtaal te leer.

Doel

Taal is sentraal in ons lewens. Ons kommunikeer en verstaan ons wêreld deur taal. Taal vorm dus ons identiteit en ons kennis.

Tale het 'n aantal belangrike doelwitte wat in die Tale-leerareaverklaring weerspieël word. Dit is:

- *Persoonlik* – ontwikkel en handhaaf identiteit; handhaaf hegte verhoudings binne gesins-, familie- en gemeenskapsverband; vir persoonlike ontwikkeling en genot.
- *Kommunikasie* – kommunikeer gepas en doeltreffend in 'n verskeidenheid sosiale kontekste.
- *Opvoedkundig* – ontwikkel instrumente vir dink en redeneer en verkry toegang tot inligting.
- *Esteties* – gaan skeppend en met verbeelding om met mondelinge, visuele en geskrewe tekste.
- *Kultureel* – toon begrip en waardering vir tale en kulture, asook vir die erfeniswaarde wat dit oordra.
- *Polities* – wees handhawend en bevraagteken ander; oorreed ander van 'n spesifieke standpunt; posisioneer self en ander; handhaaf, ontwikkel en transformeer identiteit.
- *Krities* – verstaan die verband tussen taal, mag en identiteit en bevraagteken die gebruike daarvan waar nodig; verstaan die dinamiese aard van kultuur; weerstaan, waar nodig, oorreding en posisionering.

Unieke Kenmerke en Omvang

Hoe dra die Tale-leerarea tot die kurrikulum by?

- Dit ontwikkel lees en skryf, wat die grondslag vir alle ander belangrike geletterdheidsvorme vorm.
- Dit is die medium waardeur 'n groot deel van ander leer in die kurrikulum plaasvind, soos in wiskunde en die sosiale wetenskappe.
- Dit moedig interkulturele begrip, toegang tot ander perspektiewe en 'n kritiese begrip van die konsep kultuur aan.
- Dit stimuleer verbeeldings- en skeppende aktiwiteite en bevorder sodoende die doelwitte van kuns en kultuur.
- Dit voorsien 'n manier van inligtingsoordrag en bevorder verskeie doelwitte van wetenskap-, tegnologie- en omgewingsopvoeding.
- Dit ontwikkel die kritiese bevoegdheede nodig om verantwoordelike burgers te word.

Tale: 'n kombinasie van kennis, vaardighede en waardes

Daar is ses hoofleeruitkomste:

- Die eerste vier leeruitkomste dek vyf verskillende taalvaardighede (luister, praat, lees, kyk en skryf).
- Leeruitkoms 5 hou verband met die gebruik van taal vir dink en redeneer, wat veral belangrik vir die taal van leer en onderrig is. Hierdie leeruitkoms is nie in die kurrikulum vir tweede addisionele tale ingesluit nie, aangesien dit die doel van hierdie leeruitkoms is om leerders voor te berei om dit as die taal van leer en onderrig te gebruik.
- Leeruitkoms 6 hou verband met die kern van taal – klanke, woorde en grammatika – in tekste. Hierdie kennis word deur die taalvaardighede wat in die ander leeruitkomste beskryf word, toegepas.

Hierdie leeruitkomste is geskryf om op spesifieke soorte kennis en vaardighede te fokus, asook om dit duidelik en toeganklik te maak. Wanneer ons taal gebruik, integreer ons egter kennis, vaardighede en waardes om ons uit te druk. Die integrasie van hierdie taalaspekte deur die skeep en interpretasie van tekste is dus 'n sentrale beginsel van die Tale-leerareaverklaring.

Tale-leeruitkomste

Leeruitkoms 1: Luister

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te luister en gepas en krities binne 'n wye verskeidenheid situasies te reageer.

Leeruitkoms 2: Praat

Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Leeruitkoms 3: Lees en Kyk

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Leeruitkoms 4: Skryf

Die leerder is in staat om verskillende soorte feitelike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te gebruik.

Leeruitkoms 5: Dink en Redeneer

Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.

Leeruitkoms 6: Taalstruktuur en -gebruik

Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Die integrasie van leeruitkomste

Luister, praat, lees en kyk, skryf, dink en redeneer, en kennis van klanke, woorde en grammatika behoort, alhoewel dit as aparte leeruitkomste aangebied word, tydens onderrig en assessering geïntegreer te word.

Byvoorbeeld, leerders:

- luister na 'n spesifieke soort teks (soos 'n beskrywing van 'n proses soos goudelwery of papiermaak);
- lees en ontleed belangrike kenmerke van 'n ander teks van dieselfde soort (soos die gebruik van die teenwoordige tyd, passiewe vorm, verbindingswoorde soos “eers”, “dan”, “daarna”);
- ontwerp en skep 'n nuwe teks van dieselfde soort, insluitend visuele materiaal in die vorm van 'n vloeiagram.

Die skep en interpreteer van tekste

Om in staat te wees om tekste te skep en te interpreteer, benodig leerders kennis van taal, kennis van tekste, asook taalvaardighede en -strategieë.

Tekste kan die volgende insluit:

- mondeling, soos 'n toespraak;
- skriftelik, soos 'n brief;
- 'n kombinasie van skriftelike en visuele tekste, soos 'n advertensie;
- multimedia, soos 'n film- of televisieteks.

Kennis van taal en tekste sluit kennis rakende die volgende in:

- konteks – die doel, onderwerp en teikengroep;
- teksstruktuur, soos van 'n gedig of advertensie;
- taalverwante sosiale gebruike en konvensies, soos groetvorme in verskillende tale;
- grammatika, klanke en woordeskat van die taal;
- skryf en spelling in geskrewe tekste;
- beelde en ontwerp in visuele tekste.

Integrasie van die leer van taal: waardes

Alle tekste dra waardes oor wat positief (bv. demokraties) of negatief (bv. seksisties, rassisties) kan wees. Hierdie waardes is nie altyd ooglopend nie. Leerders behoort bewus van en krities te wees oor waardes in die tekste wat hulle lees, waarna hulle kyk en wat hulle self skep.

Wanneer hulle waardes in mondelinge, visuele en geskrewe tekste ontleed en, waar nodig, bevraagteken, sal leerders:

- leer hoe tekste 'n bepaalde standpunt teenoor mense en gebeure oordra;
- die kritiese vaardighede ontwikkel om hierdie standpunte en die gepaardgaande waardes te ondersoek en, indien nodig, te verwerp;
- bewus raak van hoe hulle waardes uitdruk wanneer hulle self tekste skep – soos verdraagsaamheid, empatie, respek, genot, humor, speelsheid, ontevredenheid, woede.

Integrasie van die leer van taal: temas

Taalleer kan ook deur temas geïntegreer word. Die gebruik van 'n tema laat die leerder toe om woordeskat wat by die onderwerp aansluit, op te bou.

'n Sorgvuldige keuse van onderwerpe en temas prikkel die leerder se belangstelling. Om dit te bewerkstellig, behoort die onderwyser die volgende te doen:

- Vind 'n balans tussen onderwerpe en temas wat meisies en seuns en plattelandse en stedelike leerders interesseer, en temas wat hierdie verdelings oorbrug en leerders verenig.
- Kies onderwerpe wat relevant tot leerders se lewens is en hulle tog verby dit wat hulle reeds weet, neem. Hulle kan byvoorbeeld van ander lande en kulture leer.
- Kies temas en onderwerpe wat by die kritieke uitkomst en die ontwikkelingsuitkomst aansluit. Leerders behoort byvoorbeeld 'n bewustheid te ontwikkel van belangrike menseregte- en omgewingskwessies, soos armoede, MIV/VIGS, die reg op grond, en verbruikersdruk.

Menseregte en omgewingsgeregtigheid

Taal is 'n belangrike instrument om begrip van menseregte en omgewingsgeregtigheid te ontwikkel. Deur die assesseringstandaarde wil die Tale-leerareaverklaring hierdie instrument tot sy volle potensiaal ontwikkel. Leerders behoort vrymoedige tweetaliges (of veeltaliges) te word wat die kritiese instrumente het om hul wêreld en die mondelinge en geskrewe tekste daarvoor te lees. Hulle behoort in staat te wees om hierdie tekste op maniere wat moontlikhede ten opsigte van sowel menseregte as omgewingsgeregtigheid verbreed, te “herskryf”.

HOOFSTUK 2

INTERMEDIÊRE FASE

(GRAAD 4-6)

INLEIDING

Die rede waarom 'n tweede addisionele taal aangeleer word, is om doeltreffend in interaksie met landgenote te tree. Om 'n goeie Suid-Afrikaanse burger te wees, beteken onder andere om veeltalig te wees. Die oorkoepelende doel behoort te wees dat die leerder vrymoedig voel om die taal veral mondelings te gebruik, sodat sy of hy dit kan geniet om van een taal na 'n ander oor te skakel. Dit is nodig dat onderrig sterk op pret en genot steun en respek vir die taal en kultuur aanmoedig. Wat leerders leer, moet hulle help om met Suid-Afrikaners wat die tweede addisionele taal praat, te kommunikeer.

Leerders kan ook 'n vreemde taal soos Frans of Duits, Arabies of Hindi as hul tweede addisionele taal bestudeer. Dit sal hulle in staat stel om met mense uit ander dele van Afrika en die wêreld te kommunikeer. Dit kan hul beroepsmoontlikhede uitbrei, of dit kan 'n erfenis- of godsdienstige taal wees wat 'n belangrike deel van hul identiteit vorm.

Fokus

Leerders wat 'n tweede addisionele taal begin aanleer, kan reeds lees en skryf en beskik alreeds oor baie taalkennis. Hulle kan hul kennis van lees en skryf en dit wat hulle tydens die aanleer van hul eerste addisionele taal geleer het, gebruik wanneer hulle die nuwe taal leer. Hulle is in 'n stadium wat hulle taalpatrone kan identifiseer en ontleed en taalreëls kan gebruik.

Aanvanklik sal leerders meer verstaan as wat hulle kan lewer. Hul lees- en kykvaardighede in hul huistaal sal teen hierdie stadium goed ontwikkel wees – die uitdaging vir hulle sal wees om hul taalvermoë in hul tweede addisionele taal te ontwikkel sodat hulle hierdie vaardighede kan toepas.

Stadige Opbou van Vaardighede in die Tweede Addisionele Taal

Lees en skryf sal vir hierdie leerders 'n belangrike manier wees om gesproke taal en die memorisering daarvan te konsolideer en om leerstrategieë te ontwikkel. Uitgebreide lees sal 'n baie belangrike manier wees om kennis van woordeskat en taalstrukture op te bou. Leesboeke en strokiesverhale op leerders se taalvlak sal 'n belangrike rol speel. Leerders moet vol selfvertroue raak dat hulle 'n addisionele taal kán aanleer. Dit beteken dat daar aanvanklik nie van hulle verwag moet word om baie te praat of te skryf nie – hulle moet na 'n groot taalinset op die regte vlak luister en baie lees. Opdragte behoort bereikbaar en prakties te wees om leerders te help om die gebruik van die tweede addisionele taal vas te lê. Die kurrikulum maak voorsiening vir minder onderrigtyd vir die tweede addisionele taal. Daar sal dus nie van leerders verwag word om die taal vir dink en redeneer te gebruik nie – om hierdie rede word leeruitkoms 5 nie vir die tweede addisionele taal ingesluit nie.

Aanmoediging van Praktiese en Lewenslange Leer

Leerders moet aangemoedig word om:

- na televisie- en/of radioprogramme, aangebied in die tweede addisionele taal, te kyk en te luister;
- die taal by die skool en in die gemeenskap te gebruik. Leerders wat maniere vind om na die taal te kyk, daarna te luister en dit as 'n deel van hul daaglikse roetine te gebruik, sal waarskynliker die taal suksesvol aanleer.

Skole behoort 'n omgewing te skep waar veeltaligheid aangemoedig en ondersteun word en waar daar waarde daaraan geheg word.

Die tweede-addisionele taalklas behoort leerders te help om:

- strategieë vir die aanleer van taal te ontwikkel;
- te besef dat die aanleer van nuwe tale deel van die lewenslange leerproses vorm;
- hul begrip en waardering van die waarde van veeltaligheid en multikulturalisme te verdiep.

LEERUITKOMSTE

Leeruitkoms 1: Luister

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te luister en gepas en krities binne 'n wye verskeidenheid situasies te reageer.

Gereelde luister na die tweede addisionele taal op 'n gepaste vlak vorm die grondslag vir die ontwikkeling van alle ander taalvaardighede. Die verskeidenheid situasies en leerders se reaksies sal aanvanklik beperk wees.

Leeruitkoms 2: Praat

Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Leerders sal al hoe meer selfvertroue ontwikkel om hulself aanvanklik binne 'n beperkte verskeidenheid situasies uit te druk. Aanvanklik sal dit tot vaste uitdrukkings (soos groetvorme) beperk wees. Deur te luister sal hulle geleidelik die taal op 'n skeppender wyse kan gebruik. Deur interaksie met sprekers van die taal sal hulle veeltaligheid as persoonlik en sosiaal verrykend ervaar.

Leeruitkoms 3: Lees en Kyk

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Aanvanklik sal die taalgebruik in tekste baie eenvoudig wees. Die lees van tekste op leerders se taalvlak is noodsaaklik vir verdere taalontwikkeling, veral van woordeskat. Lees vorm ook die grondslag vir skryf in die addisionele taal.

Leeruitkoms 4: Skryf

Die leerder is in staat om verskillende soorte feitlike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.

Leerders sal eenvoudige tekste (soos boodskappe) vir kommunikasie skryf. Met behulp van rame behoort hulle in staat te wees om nog skeppende skryfwerk te doen.

Leeruitkoms 5: Dink en Redeneer

LW: Dit is nie hier van toepassing nie – sien *Stadige opbou van Vaardighede* op bladsy 11.

Leeruitkoms 6: Taalstruktuur en -gebruik

Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Klanke, grammatika en woordeskat is die boustene van taal. Dit behoort binne konteks en geïntegreerd met luister, praat, lees en skryf onderrig te word.

ASSESSERINGSTANDAARDE EN TEKSTE

In die volgende afdelings word die assesseringstandaarde vir elke uitkoms vir elke graad verskaf. Voorbeelde van tekste gegee wat vir geïntegreerde taalonderrig gebruik kan word, word verskaf. Dit is nie die enigste moontlike voorbeelde nie en onderwysers kan enige ander gepaste en beskikbare tekste byvoeg.

Graad 4

Aanbevole Tekste

Mondeling:

- Kort, eenvoudige instruksies
- Kort, eenvoudige stories
- Kort, eenvoudige feitlike tekste
- Kort, eenvoudige gesprekke oor bekende onderwerpe
- Eenvoudige rolspel
- Eenvoudige liedjies

Geskrewe/Visueel:

- Prenteverhale met eenvoudige onderskrifte
- Strokiesverhale
- Eenvoudige advertensies
- Eenvoudige vraelyste en vorms
- Tekens/kennisgewings in die omgewing
- Naslaanwerke vir taalleer:
 - verklarende en tweetalige woordeboek
 - taalhandboek

Multimedia:

- Kort uittreksels uit TV-programme

Graad 5

Aanbevole Tekste

Mondeling:

- Vertellings
- Instruksies
- Eenvoudige stories
- Eenvoudige feitlike tekste
- Eenvoudige gesprekke oor bekende onderwerpe
- Rolspel
- Radioadvertensies

Graad 5

Aanbevole Tekste

Vervolg

Geskrewe/Visueel:

- Prenteverhale met eenvoudige onderskrifte
- Strokiesverhale
- Eenvoudige stories (asook gegradeerde leesboeke)
- Eenvoudige feitelike tekste (asook gegradeerde leesboeke)
- Advertensies
- Eenvoudige vraelyste en vorms
- Eenvoudige outentieke tekste (soos groetekaartjies, inkopielyste, supermarkkwitansies)
- Naslaanwerke vir taalleer:
 - verklarende en tweetalige woordeboek
 - taalhandboek

Multimedia:

- Kort uittreksels uit TV-programme
- TV-advertensies

Graad 6

Aanbevole Tekste

Mondeling:

- Vertellings
- Instruksies
- Aanwysings
- Stories
- Feitelike tekste
- Gesprekke oor bekende onderwerpe
- Rolspel
- Radioadvertensies/weervoorspelling

Graad 6

Aanbevole Tekste

Vervolg

Geskrewe/Visueel:

- Strokiesverhale
- Stories (asook gegradeerde leesboeke)
- Feitelike tekste (asook gegradeerde leesboeke)
- Advertensies
- Kort outentieke tekste (soos die sterre voorspel)
- Vraelyste en vorms
- Plakkate
- Eenvoudige gedigte
- Strokiesverhale
- Grappe
- Naslaanwerke vir taalleer:
 - verklarende en tweetalige woordeboek
 - taalhandboek

Multimedia:

- Kort uittreksels uit TV-programme
- TV-advertensies
- Multimedia-taalprogramme op CD-ROM (indien beskikbaar)

Graad 4

Leeruitkoms 1

LUISTER

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te luister en gepas en krities binne 'n wye verskeidenheid situasies te reageer.

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Luister na instruksies en reageer fisiek daarop.

- Verstaan en reageer op eenvoudige vrae (soos: Wat is jou naam? Waar woon jy? Hoe oud is jy? Het jy broers en susters?).

- Luister na 'n baie kort, eenvoudige storie of feitelike teks en beantwoord eenvoudige vrae.

- Luister na enkele kort, outentieke mondelinge tekste (soos 'n eenvoudige, bekende liedjie) en beantwoord vrae met ja/nee- of kort antwoorde of vul ontbrekende woorde in die teks in.

- Wys hy/sy ken die taal se klanke:
 - onderskei tussen moontlik verwarrende woorde (soos: deur/dier/duur);
 - begin aspekte van intonasie en klem herken.

- Skryf 'n kort, eenvoudige diktee.

Graad 5

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Luister na instruksies en reageer fisiek daarop.
- Verstaan en reageer op eenvoudige vrae (soos: Wat is jou naam? Waar woon jy? Hoe oud is jy? Het jy broers en susters?).
- Luister na 'n baie kort, eenvoudige storie of feitelike teks en beantwoord eenvoudige vrae.
- Luister na enkele kort, outentieke mondelinge tekste (soos 'n eenvoudige, bekende liedjie) en beantwoord vrae met ja/nee- of kort antwoorde of vul ontbrekende woorde in die teks in.
- Wys hy/sy ken die taal se klanke:
 - onderskei tussen moontlik verwarrende woorde (soos: deur/dier/duur, eie/eier/uie);
 - begin aspekte van intonasie en klem herken.
- Skryf 'n kort diktee.

Graad 6

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Luister na en reageer op 'n taamlik ingewikkelde reeks instruksies (soos hoe om 'n speletjie te speel).
- Luister na en reageer op eenvoudige vrae (soos: Was jy al ooit in Kaapstad? Wat is jou gunsteling-musiekgroep?).
- Luister na kort, eenvoudige verhale en feitelike tekste en beantwoord vrae mondelings of skriftelik.
- Luister na enkele kort, outentieke tekste (soos 'n radio- of TV-weerberig) en beantwoord mondelinge of skriftelike vrae of vul 'n tabel, diagram of teks in.
- Onderskei tussen die taal se klanke (belangrik vir uitspraak, lees en skryf):
 - begin om aspekte van intonasie en klem te herken.
- Skryf 'n diktee.

Graad 4

Leeruitkoms 2

PRAAT

Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Spreek die klanke van die taal redelik akkuraat in woorde uit.
- Plaas klem redelik akkuraat in woorde.
- Gebruik klem redelik akkuraat in sinne.
- Reageer gepas op eenvoudige vrae (soos: Wat is jou naam? Hoe oud is jy?).

Graad 5

Assesseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Spreek woorde redelik korrek uit.
- Gebruik sinsaksent redelik korrek.
- Reageer gepas op eenvoudige vrae (soos: Hoe gaan dit? Van watter sportsoort hou jy die meeste? Wanneer verjaar jy?).
- Vertel gebeure oor (soos: Saterdag het ek dorp toe gegaan. Eers was ek by die poskantoor, daarna ...).
- Voer 'n eenvoudige klasopname uit (soos oor gunsteling-kos, -sportster).
- Druk gevoelens uit deur 'n eenvoudige raam te gebruik, soos: Ek is ... (gelukkig/hartseer/moeg).

Graad 6

Assesseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Spreek woorde redelik korrek uit.
- Gebruik woord- en sinsaksent redelik korrek.
- Reageer gepas op vrae (soos: Kan jy asseblief vir my verduidelik hoe om by die hospitaal te kom? Waar is die naaste polisiestatie? Wanneer is jou verjaardag?).
- Vra en gee rigtingaanwysings (soos: Volg hierdie straat. Wanneer jy by die verkeerslig kom, draai jy regs ...).
- Neem deel aan 'n eenvoudige gesprek (soos oor die weer).
- Doen 'n eenvoudige klasopname (soos oor gunsteling-TV-programme of -sportsoorte).
- Gee terugvoering aan die klas (soos oor 'n klasopname).

Graad 4

Leeruitkoms 2 Vervolg

PRAAT

Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Assesseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Stel beleefde versoeke (soos: Kan ek asseblief die kamer verlaat?).
- Voer 'n onderhoud met 'n maat (soos: Waarvan hou jy en waarvan hou jy nie?).
- Verstaan kultuurverskille en -ooreenkomste (soos: hoe om hoflikheidsvorme in sowel die huistaal as in die eerste en tweede addisionele taal te gebruik).
- Rolspeel enkele bekende situasies (soos: ontmoet 'n nuwe maat vir die eerste keer).

Graad 5

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Stel hoflike versoeke (soos: Mag ek nog kry, asseblief?).
- Vra vir 'n verduideliking (soos: Ek verstaan nie. Verduidelik asseblief).
- Verstaan kultuurverskille en -ooreenkomste (soos: hoe om beleefdheidsvorme in die huistaal, die eerste en tweede addisionele taal te gebruik).
- Rolspeel enkele bekende situasies (soos om inkopies te doen).

Graad 6

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Stel hoflike versoeke (soos: Kan jy asseblief vir my verduidelik hoe om by die polisiestasie te kom?).
- Vra vir 'n verduideliking (soos: Jammer, ek verstaan nie. Kan jy stadiger praat, asseblief?).
- Verstaan kultuurverskille en -ooreenkomste (soos: hoe om 'n vreemdeling te nader en vir rigting-aanwysings te vra).
- Rolspeel enkele bekende situasies (soos om vir rigtingaanwysings te vra).

Graad 4

Leeruitkoms 3

LEES EN KYK

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Lees kort tekste met visuele ondersteuning:
 - pas woorde en sinne by prente;
 - 'n advertensie;
 - prenteverhale met eenvoudige onderskrifte;
 - strokiesverhale;
 - tekens in die omgewing (soos verkeerstekens).

- Lees, luister na en/of sing 'n eenvoudige, populêre liedjie.

- Gebruik naslaanboeke om die taal aan te leer:
 - tweetalige/verklarende woordeboek;
 - taalhandboek;
 - multimedia-hulpmiddele, indien beskikbaar.

- Lees verskeie gegradeerde leesboeke (van 500 tot 1 000 woorde).

- Lees en verstaan ongeveer 500 woorde binne konteks teen die einde van graad 4.

Graad 5

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Lees kort tekste met visuele ondersteuning (soos advertensies, prenteverhale met onderskrifte, strokiesverhale).
- Lees 'n baie eenvoudige storie of feitelike teks.
- Lees enkele kort, outentieke tekste (soos groetkaartjies, inkopielyste, 'n supermark-kwitansie, koerantopskrifte).
- Lees, luister na en/of sing 'n eenvoudige, populêre liedjie.
- Gebruik naslaanboeke om taal aan te leer:
 - tweetalige/verklarende woordeboek;
 - taalhandboek;
 - multimedia-hulpmiddele, indien beskikbaar.
- Lees verskeie gegradeerde leesboeke (van 500 tot 1 000 woorde).
- Demonstreer 'n leeswoordeskat van ongeveer 1 000 woorde teen die einde van graad 5.

Graad 6

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Lees kort tekste met visuele ondersteuning (soos advertensies, prenteverhale met onderskrifte, strokiesverhale, spotprente, grappies).
- Lees 'n eenvoudige storie of feitelike teks (soos 'n boek se flapteks, 'n CD-omslag).
- Lees enkele kort, outentieke tekste (soos die weervoorspelling in 'n koerant, eenvoudige sterrevoorspelling, bekende liedjies).
- Gebruik naslaanboeke om taal aan te leer:
 - tweetalige/verklarende woordeboek;
 - taalhandboek;
 - multimedia-hulpmiddele, indien beskikbaar.
- Lees 'n aantal leesboekies geskik vir graad 6 (1 000 tot 1 500 woorde).
- Demonstreer 'n leeswoordeskat van ongeveer 1 500 woorde teen die einde van graad 6.

Graad 4

Leeruitkoms 4

SKRYF

Die leerder is in staat om verskillende soorte feitelike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Vul eenvoudige vorms in (soos 'n vraelys omtrent hom-/haarself).
- Skryf 'n eenvoudige dialoog (soos: voltooi die spraakborrels in 'n strokiesverhaal).
- Verskaf die ontbrekende woorde in sinne.
- Skryf sinne met behulp van 'n raam (soos: Ek hou van ...; Ek hou nie van ... nie).
- Plaas sinne in die korrekte volgorde om 'n paragraaf te vorm.
- Vertaal 'n eenvoudige teks – uit die tweede addisionele taal in die huistaal.

Graad 5

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Vul eenvoudige vorms in (soos: 'n vraelys oor gunsteling-kos, -klere, -musiek).
- Skryf en voer 'n eenvoudige dialoog op (soos: koop iets in 'n winkel).
- Skryf sinne met behulp van 'n raam (soos: Ek voel ...).
- Plaas sinne in die korrekte volgorde om 'n paragraaf te vorm.
- Vertaal 'n kort teks uit die huistaal in die tweede addisionele taal.

Graad 6

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Vul eenvoudige vorms in (soos 'n vraelys omtrent sy/haar persoonlikheid).
- Skryf en voer 'n eenvoudige dialoog op (soos gee rigtingaanwysings).
- Skryf 'n gediggie met behulp van 'n raam (soos: Die wind laat my ... voel. Reën laat my ... voel).
- Skryf 'n paragraaf.
- Ontwerp 'n plakkaat (soos om die resultate van 'n klasopname te toon, om gunsteling-goed te toon).
- Vertaal kort tekste (soos 'n liedjie met eenvoudige, herhalende woorde) uit die huistaal in die tweede addisionele taal en probeer om idiomatiese taal te gebruik.

Graad 4

Leeruitkoms 6

TAALSTRUKTUUR EN -GEBRUIK

Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Spel maklike woorde redelik korrek.
- Onderskei tussen woorde waarin net een klank verskil (soos: bid, bad, bed).
- Skep enkelvoudige sinne (soos: Ek eet 'n toebroodjie).
- Verstaan en gebruik enkele vraagvorme (soos: Waar bly jy? Hoe oud is jy? Hoeveel broers en susters het jy?) en bevele (soos: Steek jou hand op).
- Verstaan en gebruik die teenwoordigetydsvorm (soos: Ek woon in Kaapstad).

- Verstaan en gebruik die negatiewe vorm (soos: Ek eet nie; Ek het nie tien albasters nie).
- Verstaan en gebruik enkele voorsetsels (soos: in, by, met).
- Verstaan en gebruik eenvoudige enkelvoud- en meervoudsvorme (soos: boek/boeke; appel/appels) en enkele verkleiningsvorme.

Graad 5

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Spel algemene woorde korrek.
- Onderskei tussen moontlik verwarrende woorde (soos: deur, dier, duur; maer, maar; vier, vuur).
- Verstaan en gebruik enkele vraagvorme (soos: Waar bly jy? Hoe oud is jy?) en bevele (soos: Haal julle boeke uit).
- Gebruik en verstaan die teenwoordige- en verlede-tydsvorm (soos: Ek koop speelgoed; Ek het speelgoed gekoop).
- Verstaan en gebruik hulpwerkwoorde (soos: Sy sal/kan/moet/wil eet).
- Verstaan en gebruik negatiewe vorme (soos: Ek koop nie klere nie; Ek het nie gegaan nie).
- Verstaan en gebruik enkele voorsetsels (soos: in, by, tot, vir, aan, met, op).
- Verstaan en gebruik enkelvoud- en meervoudsvorme (soos: penne, kamers) en enkele verkleiningsvorme.

Graad 6

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Spel woorde korrek:
 - met dubbele konsonante (soos: appel, bosse);
 - met een of twee vokale (soos: boom, bome);
 - wat verwarrend kan wees (soos: eie, eier, uie).
- Gebruik en verstaan die teenwoordige-, verlede- en toekomstetydsvorm (soos: Ek lees 'n boek; Ek het 'n boek gelees; Ek sal 'n boek lees).
- Verstaan en gebruik hulpwerkwoorde (soos: Hy sal/kan/moet/wil eet).
- Verstaan en gebruik negatiewe vorme (soos: Ek het dit nie gedoen nie; Moenie daar loop nie).
- Verstaan en gebruik voorsetsels.
- Verstaan en gebruik enkelvoud- en meervoudsvorme (soos: akkedisse, slange, voëls) en verkleiningsvorme.

Graad 4

Leeruitkoms 6

Vervolg

TAALSTRUKTUUR EN -GEBRUIK

Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Verstaan en gebruik persoonlike en besitlike voornaamwoorde (soos: ek, my, myne; jy, jou, joune; sy, haar, hare).
- Ontwikkel woordeskat wat verband hou met die klaskamer- en die persoonlike omgewing.

- Skryf woorde in eie woordeboek.
- Speel taalspeletjies.

- Demonstreer 'n leeswoordeskat van ongeveer 500 woorde teen die einde van graad 4.

Graad 5

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Verstaan en gebruik persoonlike en besitlike voornaamwoorde.
- Gebruik enkele adjektiewe en bywoorde in eenvoudige sinstrukture (soos: Dit is 'n pragtige dag; Ek lees lekker).
- Verstaan en gebruik verbindingswoorde (soos: eers, toe, dan, volgende).
- Skryf woorde in eie woordeboek.
- Speel woordspeletjies (soos: eenvoudige blokkies-raaisels, galg-galg).
- Demonstreer 'n leeswoordeskat van ongeveer 1 000 woorde teen die einde van graad 5.

Graad 6

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Verstaan en gebruik persoonlike en besitlike voornaamwoorde.
- Gebruik adjektiewe en bywoorde in eenvoudige sinstrukture (soos: Die ou kat het 'n sagte pels; Dit reën hard).
- Verbind sinne met “en” (soos: Ons gaan ons maats oplaai en inkopies doen).
- Verstaan en gebruik enkele maniere om woorde te bou: (soos: sang + er = sanger).
- Skryf woorde in eie woordeboek.
- Speel taalspeletjies (soos woordbou-speletjies).
- Gebruik 'n tweetalige woordeboek.
- Demonstreer 'n leeswoordeskat van ongeveer 1 500 woorde teen die einde van graad 6.

HOOFSTUK 3

SENIOR FASE

(GRAAD 7-9)

INLEIDING

Teen die einde van die Senior Fase behoort leerders selfversekerd en doeltreffend met hul landgenote vir sosiale doeleindes in hul tweede addisionele taal te kan kommunikeer. Hulle behoort in staat te wees om sprekers van hierdie taal tegemoet te kom deur tydens gesprek na hul taal oor te skakel. Dit toon respek vir ander mense en stel leerders in staat om deel van die Suid-Afrikaanse nasie te voel. Leerders behoort nou vrymoedig te wees om die addisionele taal in veral mondelinge kommunikasie te gebruik. Hulle behoort dit te geniet om van een taal na 'n ander oor te skakel. Daar behoort 'n sterk element van pret en genot vir die leerder te wees, terwyl respek vir die taal en die kultuur terselfdertyd gekweek word.

In die geval van leerders wat 'n vreemde taal aanleer, behoort hulle teen die einde van die Senior Fase selfversekerde gebruikers van die taal te wees. Hulle behoort in staat te wees om die taal redelik goed te lees en skryf en dit in sosiale situasies te gebruik.

Fokus

Leerders behoort teen die einde van die Intermediêre Fase oor sekere basiese vaardighede in hul tweede addisionele taal te beskik. In die Senior Fase sal hulle hierdie vaardighede ontwikkel en uitbrei. Teen die einde van graad 9 behoort leerders die taal selfversekerd en vlot vir 'n wye verskeidenheid sosiale doeleindes te gebruik. Hulle behoort byvoorbeeld gemaklik met medeleerders wat die taal praat, te kan kommunikeer. Hulle behoort 'n telefoonoproep in die taal te kan maak en na 'n TV-program te kan kyk. Hul uitspraak behoort verstaanbaar te wees en hulle behoort nie te veel grammatikale en woordeskatfoute te begaan nie. Hulle behoort oor 'n passiewe woordeskat van ongeveer 3 000 woorde te beskik (woorde wat hulle kan verstaan, maar nie noodwendig gebruik nie). Ook behoort hulle waardering vir die kultuur van die taal te toon, byvoorbeeld deur bewus van kultuurverskille en taboes te wees en te weet hoe om gepas en hofflik in interaksie met mense te tree. Hulle behoort tuis te voel in die geselskap van sprekers van die taal. Dit is nodig dat die skool 'n omgewing skep waarin veeltaligheid aangemoedig, ondersteun en waardeer word. In die geval van vreemde tale behoort skole die tale lewend te maak deur byvoorbeeld kultuurdae te reël. Die aanleer van die tweede addisionele taal behoort leerders te help om strategieë vir taalleer te ontwikkel en te besef dat die aanleer van nuwe tale 'n deel van die proses van lewenslange leer is.

Tekste op die Gepaste Vlak

Leerders van die tweede addisionele taal se ouderdoms- en belangstellingsvlak is verder ontwikkel as hul taalvlak. Dit is belangrik om eenvoudige, outentieke tekste te vind waarin leerders sal belangstel. Gegradeerde leesstof speel 'n belangrike rol. Indien leerders op die korrekte vlak lees, sal hulle die taal aanleer terwyl hulle lees.

LEERUITKOMSTE

Leeruitkoms 1: Luister

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te luister en gepas en krities binne 'n wye verskeidenheid situasies te reageer.

Gereelde luister na die tweede addisionele taal op die gepaste vlak vorm die grondslag vir die ontwikkeling van al die ander taalvaardighede. Leerders sal geleidelik in staat wees om langer, minder bekende tekste in 'n groter verskeidenheid situasies te verstaan.

Leeruitkoms 2: Praat

Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Leerders sal toenemend minder afhanklik van vaste uitdrukkings wees (uitdrukkings wat gememoriseer word, soos hoe om vir melk by 'n kafee te vra). Leerders sal die taal geleidelik skeppender gebruik om uitdrukking aan hul eie idees te gee.

Leeruitkoms 3: Lees en Kyk

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Die lees van interessante, noukeurig gekose tekste op leerders se lees- en ontwikkelingsvlak is noodsaaklik vir die ontwikkeling van taal en woordeskat. Lees vorm ook die grondslag vir skryf in die addisionele taal. Lees is veral belangrik vir vreemdetallearders, want die geskrewe taal is hul hoofbron van blootstelling buite die klaskamer.

Leeruitkoms 4: Skryf

Die leerder is in staat om verskillende soorte feitelike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.

Leerders sal in staat wees om vlotter en vir verskeie doeleindes te skryf.

Leeruitkoms 6: Taalstruktuur en -gebruik

Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Klanke, grammatika en woordeskat is die boustene van 'n taal. Dit behoort binne konteks en geïntegreerd met lees, skryf, luister en praat onderrig te word.

ASSESSERINGSTANDAARDE EN TEKSTE

In die volgende afdelings word die assesseringstandaarde vir elke leeruitkoms vir elke graad gegee. Voorbeelde van tekste wat vir geïntegreerde taalonderrig gebruik kan word, word verskaf. Dit is nie die enigste moontlike voorbeelde nie en onderwysers kan enige ander gepaste en beskikbare tekste byvoeg.

Graad 7

Aanbevole Tekste

Mondeling:

- Dialoë
- Gesprekke
- Boodskappe
- Onderhoude
- Verhale
- Liedjies
- Mondelinge gedigte (soos “rap”-lirieke)
- Verslae (soos oor ’n onderhoud)
- Besprekings
- Rolspel
- Grappies
- Woordspeletjies
- Kort uittreksels uit radioprogramme

Geskrewe/Visueel:

- Verhale
- Gegradeerde leesboeke
- Tydskrifartikels
- Advertensies
- Boodskappe
- Groetkaartjies
- Poskaarte
- Briewe
- Woordraaisels
- Tabele, diagramme, grafieke
- Naslaanwerke (verklarende woordeboek, tweetalige woordeboek, taalboeke, handboeke)

Graad 7

Aanbevole Tekste

Vervolg

Multimedia:

- TV-programme (soos sepies in die teikentaal)
- TV-advertensies
- Rolprente
- Video's
- CD-ROM's en internet (waar beskikbaar)

Graad 8

Aanbevole Tekste

Mondeling:

- Dialoë
- Gesprekke
- Boodskappe
- Onderhoude
- Verhale
- Liedjies
- Mondelinge gedigte (soos ballades)
- Verslae (soos oor 'n klasopname)
- Besprekings
- Rolspel
- Grappies
- Woordspeletjies
- Uittreksels uit radioprogramme

Geskrewe/Visueel:

- Verhale
- Gegradeerde leesboeke
- Tydskrifartikels en koerantberigte
- Advertensies
- Boodskappe
- Groetekaartjies
- Poskaarte
- Briewe
- Woordraaisels
- Tabele, diagramme, grafieke
- Naslaanwerke (verklarende woordeboek, tweetalige woordeboek, taalboeke, handboeke)

Multimedia:

- TV-programme (soos sepies in die teikentaal)
- TV-advertensies
- Rolprente
- Video's
- CD-ROM's en internet (waar beskikbaar)

Graad 9

Aanbevole Tekste

Mondeling:

- Dialoë
- Gesprekke
- Boodskappe
- Onderhoude
- Verhale
- Liedjies
- Mondelinge gedigte (soos lofliedere)
- Verslae (soos oor 'n klasopname)
- Besprekings
- Rolspel
- Grappies
- Woordspeletjies
- Radioprogramme

Geskrewe/Visueel:

- Verhale
- Gegradeerde leesboeke
- Tydskrifartikels en koerantberigte
- Advertensies
- Boodskappe
- Groetekaartjies
- Poskaarte
- Briewe
- Woordraaisels
- Tabele, diagramme, grafieke
- Naslaanwerke (verklarende woordeboek, tweetalige woordeboek, taalboeke, handboeke)

Multimedia:

- TV-programme (soos geselsprogramme in die teikentaal)
- TV-advertensies
- Rolprente
- Video's
- CD-ROM's en internet (waar beskikbaar)

Graad 7

Leeruitkoms 1

LUISTER

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te luister en gepas en krities binne 'n wye verskeidenheid situasies te reageer.

Assesseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Luister na en reageer op eenvoudige vrae (soos: Was jy al ooit in Kaapstad? Wanneer was jy daar?).
- Luister na 'n telefoongesprek en neem 'n boodskap.
- Luister na kort, eenvoudige stories en feitelike tekste.
- Luister na enkele kort, outentieke tekste (soos 'n bekende liedjie).
- Onderskei tussen die klanke van die taal (belangrik vir uitspraak, lees en skryf).
- Begin om sommige kenmerke van intonasie en klem te herken.
- Skryf 'n kort, eenvoudige diktee.

Graad 8

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Luister na en reageer op vrae (soos: Wat moet ek/sy vandag doen?).
- Luister na 'n kort gesprek.
- Luister na eenvoudige stories en feitelike tekste.
- Luister/kyk na enkele kort, outentieke tekste (soos 'n radiogeselsprogram of 'n uittreksel uit 'n bekende TV-sepie).
- Onderskei tussen die klanke van die taal (belangrik vir uitspraak, lees en skryf).
- Herken sommige kenmerke van intonasie en klem.
- Skryf 'n kort diktee.

Graad 9

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Luister na en reageer op vrae (soos: Wat het hy vir jou gesê?).
- Luister na 'n langer gesprek.
- Luister na stories en feitelike tekste.
- Luister na enkele outentieke tekste (soos 'n radiogeselsprogram).
- Onderskei tussen die klanke van die taal (belangrik vir uitspraak, lees en skryf).
- Herken sommige kenmerke van intonasie en klem.
- Skryf 'n diktee (soos 'n brief).

Graad 7

Leeruitkoms 2

PRAAT

Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Spreek klanke redelik korrek uit en gebruik woord- en sinsaksent en intonasie taamlik korrek.
- Reageer gepas op vrae (soos: Wie praat? Kan ek 'n boodskap laat/neem?).
- Neem deel aan 'n gesprek (soos 'n telefoon-gesprek).
- Voer 'n onderhoud met 'n medeleerder en gee terugvoering.
- Stel beleefde versoeke (soos: Kan jy/u 'n boodskap neem, asseblief?).
- Vra 'n verduideliking (soos: Jammer, ek verstaan jou nie. Bedoel jy ...).

Graad 8

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Spreek klanke redelik korrek uit en gebruik woord- en sinsaksent en intonasie taamlik korrek.
- Reageer gepas op vrae (soos: Wat dink jy moet ek doen? Ek dink jy moet ...? As ek jy was, sou ek ...).
- Neem deel aan 'n eenvoudige gesprek (soos deel 'n probleem en vra raad).
- Doen eenvoudige navorsing, gebruik 'n tabel of grafiek om resultate aan te bied en doen verslag daaroor (soos oor die dinge waaroor ons bekommerd is).
- Vra 'n verduideliking (soos: Ek is nie seker of ek dit verstaan nie. Bedoel jy ...).

Graad 9

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Spreek klanke redelik korrek uit en gebruik woord- en sinsaksent en intonasie taamlik korrek.
- Reageer gepas op vrae (soos: Wat het sy jou vertel? Sy het vir my gesê dat sy dorp toe was en Marianne gesien het).
- Doen verslag oor wat iemand gesê het.
- Neem deel aan besprekings in klein groepies. Een persoon gee terugvoering oor dit wat bespreek is.
- Vra 'n verduideliking (soos: Ek verstaan jou nie. Bedoel jy dat ...?).

Graad 7

Leeruitkoms 2 Vervolg

PRAAT

Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Verstaan kulturele verskille en ooreenkomste (soos sosiale konvensies rakende telefoonetiket).
- Rolspeel enkele bekende situasies (soos maak 'n telefoonoproep; ontvang 'n sellulêre telefoonoproep op 'n ongeleë tyd).

Graad 8

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Verstaan kulturele verskille en ooreenkomste (soos watter soort persoonlike inligting kan met vrymoedigheid in multikulturele situasies gevra word; oor watter soort onderwerpe mag nie in multikulturele situasies gesels word nie, bv. taboes).
- Rolspeel enkele bekende situasies (soos probleme wat jongmense ondervind).

Graad 9

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Verstaan kulturele verskille en ooreenkomste (soos: Hoe verskillende kulture oor die liefde gesels; die maniere waarop dinge gesê of nie gesê mag word nie – taboes).
- Rolspeel die manier waarop 'n beledigende of lastige persoon hanteer word.
- Hou 'n klasdebat (soos oor die voor- en nadele van verpligte skooldrag).

Graad 7

Leeruitkoms 3

LEES EN KYK

Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Lees kort tekste met visuele ondersteuning (soos advertensies, prenteverhale met byskrifte, strokiesverhale, spotprente).
- Lees 'n eenvoudige liedjie, gedig, verhaal of feitelike teks.
- Lees enkele kort, outentieke tekste (soos 'n CD-omslag).

- Lees 'n aantal gegradeerde leesboeke (1 500 tot 2 000 woorde).
- Demonstreer 'n leeswoordeskat van ongeveer 2 000 woorde teen die einde van graad 7.

Graad 8

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Lees verskillende soorte stories en feitelike tekste.
- Lees liedjies, gedigte, verhale en feitelike tekste.
- Lees enkele kort, outentieke tekste (soos briewe uit 'n tienertydskrif se adviesrubriek).
- Kyk krities na 'n advertensie.
- Gebruik naslaanwerke om taal aan te leer (soos 'n eenvoudige tweetalige woordeboek).
- Lees 'n aantal gegradeerde leesboeke (2 000 tot 2 500 woorde).
- Demonstreer 'n leeswoordeskat van ongeveer 2 500 woorde teen die einde van graad 8.

Graad 9

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Lees verskillende soorte stories (soos avontuurverhale) en feitelike tekste.
- Lees ingewikkelder liedjies, gedigte, verhale en feitelike tekste.
- Lees enkele kort, outentieke tekste (soos 'n liefdesbrief, 'n valentynskaartjie).
- Kyk krities na 'n advertensie.
- Lees 'n aantal gegradeerde leesboeke (2 500 tot 3 000 woorde).
- Demonstreer 'n leeswoordeskat van ongeveer 3 000 woorde teen die einde van graad 9.

Graad 7

Leeruitkoms 4

SKRYF

Die leerder is in staat om verskillende soorte feitlike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Skryf 'n boodskap (soos 'n telefoonboodskap).

- Skryf en voer 'n eenvoudige dialoog op (soos 'n gesprek met die bure oor musiek wat te hard gespeel word).

- Ontwerp 'n eenvoudige advertensie.

- Skryf 'n paragraaf.

- Vertaal 'n teks uit een taal in 'n ander (soos 'n advertensie).

- Doen enkele woordraaisels en -speletjies (soos: blokkiesraaisels, woordbou).

Graad 8

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Skryf 'n brief (soos aan 'n adviesrubriek).
- Skryf 'n antwoord op die brief.
- Skryf 'n eenvoudige dialoog en voer dit op (soos vra vir en gee raad).
- Skryf 'n kort, eenvoudige storie.
- Vertaal 'n teks (soos die boodskap op 'n poskaart).
- Doen enkele woordraaisels en -speletjies (soos blokkiesraaisels, woordbou).

Graad 9

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Skryf 'n kort teks vir sosiale doeleindes (soos 'n vriendskaplike brief).
- Skryf skeppend (soos 'n kort gedig).
- Ontwerp 'n kort teks wat skriftelike en visuele stof insluit (soos 'n groetkaartjie, 'n plakkaat).
- Skryf 'n eenvoudige dialoog en voer dit op (soos vra iemand om vir die eerste keer saam met jou uit te gaan).
- Skryf samehangende paragrawe wat 'n logiese volgorde toon.
- Skryf 'n kort storie.
- Vertaal 'n kort teks (soos 'n brosjure).
- Doen woordraaisels en -speletjies (soos blokkiesraaisels, woordbou).

Graad 7

Leeruitkoms 6

TAALSTRUKTUUR EN -GEBRUIK

Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Spel redelik korrek:
 - woorde met enkel- en dubbelvokale en -konsonante (soos: boom, bome; pen, penne);
 - woorde wat verwarrend kan wees (soos: maer, maar; speel, spieël);
 - woorde met hoofletters en maklike woorde met 'n kappie en deelteken (soos: sê, reën).

- Gebruik woorde en sinne:
 - eenvoudige meervoudsvorme (soos: boek/boeke; pen/penne), verkleiningsvorme (soos: boekie, diertjie) en geslagsvorme (soos: man, vrou; suster, broer);
 - eenvoudige adjektiewe (verbuiging, trappe van vergelyking, intensiewe vorme);
 - enkele hulpwerkwoorde (soos: sal, kan, wil);
 - persoonlike en besitlike voornaamwoorde (soos: my, jou, sy, haar, hulle; Annette se boek);
 - algemeen gebruikte voorsetsels (soos: Ek slaap in my bed; Die kat lê op die bed);
 - verskillende sinsoorte (soos: Ek loop skool toe; Loop jy skool toe? Jy moet loop!);
 - die teenwoordige-, verlede- en toekomendetydsvorm op 'n eenvoudige vlak (soos: Ek eet 'n appel; Ek het 'n appel geëet; Ek sal 'n appel eet);

Graad 8

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Spel redelik korrek:
 - woorde met enkel- en dubbelvokale en -konsonante (soos: jaar, jare; blom, blomme);
 - woorde wat verwarrend kan wees (soos: dier, duur, deur; eie, uie, eier);
 - woorde met hoofletters en maklike woorde met 'n kappie en deelteken (soos: hê, oë).

- Gebruik woorde en sinne:
 - algemene meervoudsvorme (soos: leerder, skole), verkleiningsvorme (soos: babatjie, lekkertjie) en geslagsvorme (soos: tannie, oom; mannetjie, wyfie);
 - algemene adjektiewe (verbuiging, trappe van vergelyking, intensiewe vorme);
 - hulpwerkwoorde (soos: sal, kan, moet, wil);
 - persoonlike en besitlike voornaamwoorde (soos: jy, jou, joune; sy, haar, hare; Ben se boek);
 - die korrekte gebruik van “die” en “’n”;
 - algemeen gebruikte voorsetsels (soos: Ek kuier by jou; Ons oefen na skool);
 - verskillende sinsoorte (stel-, vraag- en bevelsinne);
 - die teenwoordige-, verlede- en toekomstige-tydsvorm op 'n eenvoudige vlak;

Graad 9

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- Spel redelik korrek:
 - woorde wat dikwels verkeerd gespел word (soos: dieselfde, wanneer, wêreld, vyftien, speel);
 - woorde met enkel- en dubbelvokale en -konsonante (soos: blaar, blare; span, spanne);
 - woorde wat verwarrend kan wees (soos: maer, maar; stuur, steur; lewe, liewe);
 - woorde met hoofletters en maklike woorde met 'n kappie en deelteken (soos: sê, hê, wêreld; reën, breë, vroeë);
 - pas kennis van lettergrepe toe deur woorde aan die einde van 'n reël korrek af te kap.

- Gebruik woorde en sinne:
 - algemene meervoudsvorme, verkleiningsvorme en geslagsvorme;
 - algemene adjektiewe (verbuiging, trappe van vergelyking, intensiewe vorme);
 - hulpwerkwoorde (sal, kan, moet, wil, mag);
 - persoonlike en besitlike voornaamwoorde en woorde (soos: iemand, almal, hierdie, daardie, 'n mens ... jy/jou);
 - algemeen gebruikte voorsetsels (soos: te voet; per motor; na skool; by die venster uit);
 - verskillende sinsoorte (stel-, vraag- en bevelsinne);
 - die teenwoordige-, verlede- en toekomstige-tydsvorm op 'n eenvoudige vlak;
 - bywoorde in enkelvoudige sinne (soos: Hulle werk nou binne; Ek gaan vandag winkel toe);

Graad 7

Leeruitkoms 6

Vervolg

TAALSTRUKTUUR EN -GEBRUIK

Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- die korrekte woordorde in maklike sinne;
 - eenvoudige voorbeelde van die ontkennde vorm (soos: Sy slaap nie; Ek koop nie klere nie);
 - die verbinding van sinne met voegwoorde: want, en, maar (soos: Dit is koud, want dit reën).
-
- Brei woordeskat uit:
 - verstaan en gebruik woorde wat verwarrend kan wees (soos: deur, dier, duur; eie, eier, uie; dan, wanneer, toe);
 - bou maklike woorde met voor- en agtervoegsels (soos: jaar, verjaar; leer, leerder);
 - skryf nuwe woorde in 'n eie woordeboek.

 - Demonstreer 'n leeswoordeskat van ongeveer 2 000 woorde teen die einde van graad 7.

Graad 8

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- die korrekte woordorde in eenvoudige sinne;
 - eenvoudige voorbeelde van die ontkennde vorm (soos: Sy speel nie; Ek het nie gegaan nie);
 - die verbinding van sinne met voegwoorde (want, en, maar, dat, of, omdat).
- Brei woordeskat uit:
 - verstaan en gebruik woorde wat verwarrend kan wees (soos: optel, oplaai; sterk, streng; kwaad, kwaai);
 - bou maklike woorde met voor- en agtervoegsels (soos: leef, lewe; skryf, skrywer);
 - gebruik eenvoudige samestellings (soos: leesboek, skoollied);
 - skryf nuwe woorde in 'n eie woordeboek.
 - Demonstreer 'n leeswoordeskat van ongeveer 2 500 woorde teen die einde van graad 8.

Graad 9

Asseseringstandaarde

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:

- die korrekte gebruik van “wanneer”, “dan”, “toe” in die verskillende tye;
 - die korrekte woordorde in eenvoudige sinne;
 - die ontkennde vorm (soos: Hy is nie hier nie; Sy was nog nie daar nie);
 - die verbinding van sinne met algemene voegwoorde.
- Brei woordeskat uit:
 - verstaan en gebruik woorde wat verwarrend kan wees (soos: aand, nag; spieël, speel; help, hulp; gelede, verlede);
 - bou algemene woorde met voor- en agtervoegsels (soos: leef, lewe; lief, verlief, liefde);
 - gebruik eenvoudige samestellings (soos: skoolsak, menseregte);
 - skryf nuwe woorde in 'n eie woordeboek.
 - Demonstreer 'n leeswoordeskat van ongeveer 3 000 woorde teen die einde van graad 9.

HOOFSTUK 4

LEERDERASSESSERING

INLEIDING

Die assesseringsraamwerk vir die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R–9 (Skole) is op die beginsels van uitkomsgebaseerde onderwys gegrond. Assessering moet op die doeltreffendste wyse moontlik 'n aanduiding van leerderprestasie verskaf en moet verseker dat leerders kennis en vaardighede integreer en toepas. Assessering moet leerders ook help om hul eie prestasie te evalueer, om doelwitte vir vordering te stel en dit behoort verdere leer aan te moedig.

Ten einde die proses van leerderassessering te ondersteun, doen hierdie Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring die volgende:

- omskryf die leeruitkomste en die gepaardgaande assesseringstandaarde in elke leerarea en vir elke graad in die Algemene-Onderwys-en-Opleidingsband (Graad R–9);
- kontekstualiseer die kritieke uitkomste en die ontwikkelingsuitkomste binne die leeruitkomste en assesseringstandaarde;
- plaas assesseringstandaarde sentraal in die assesseringsproses in elke graad. Assesseringstandaarde beskryf die vlak waarop leerders hul bereiking van die leeruitkoms(te) moet toon, asook die manier (diepte en breedte) waarop hulle hul prestasie moet toon.

Die volgende diagram illustreer die wisselwerking tussen die ontwerpselemente van die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring:

ASSESSERINGSBEGINSELS WAT IN UITKOMSGEBASEERDE ONDERWYS GEBRUIK WORD

Definisie

Assessering in die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-9 (Skole) is 'n deurlopende en beplande proses van inligtingversameling oor leerderprestasie soos teen die assesseringstandaarde van die leeruitkomst gemeet. Dit vereis duidelik gedefinieerde kriteria en 'n verskeidenheid gepaste strategieë om onderwysers in staat te stel om opbouende terugvoering aan leerders te gee en om aan ouers en ander belangstellendes verslag te doen.

Kernelemente

Uitkomstgebaseerde onderwys is 'n manier van onderrig en leer wat duidelik maak wat daar van leerders verwag word om te behaal. Die beginsels waarvolgens dit werk, is dat die onderwyser voor onderrig plaasvind, bepaal en noem wat leerders verwag word om te bereik. Dit is die onderwyser se taak om te onderrig ten einde leerders te help om aan die vereistes vir die assesseringstandaarde in die kurrikulum te voldoen; die leerders se taak is om dit wat die assesseringstandaarde bepaal, te leer of te doen. Assessering is noodsaaklik in uitkomstgebaseerde onderwys, want dit is nodig om te assesser wanneer 'n leerder dit wat in elke graad vereis word, bereik het.

Ten einde leerders te help om hul volle potensiaal te bereik, behoort assessering die volgende kenmerke te hê:

- deursigtig, demokraties, duidelik gefokus;
- geïntegreer met onderrig en leer;
- gebaseer op voorafbepaalde kriteria of standaarde;
- gevarieerd ten opsigte van metodes, en kontekste;
- geldig, betroubaar, regverdig, bepaal volgens die tempo van die leerder en buigsaam genoeg om uitgebreide geleenthede te verseker.

Doelstellings van Assessering

Die hoofdoel met die assessering van leerders is om hulle individueel te laat groei en ontwikkel, om leerders se vordering te monitor en om hul leer te fasiliteer. Ander gebruike van assessering sluit die volgende in:

- *grondlynassessering van vroeëre leer*
Grondlynassessering word gewoonlik aan die begin van 'n graad of fase gebruik om vas te stel wat leerders reeds weet. Dit stel onderwysers in staat om leerprogramme en leeraktiwiteite te beplan.
- *diagnostiese assessering*
Diagnostiese assessering word gebruik om vas te stel wat die aard en oorsaak van spesifieke leerders se leerstruikelblokke is. Dit word opgevolg deur gepaste strategieë vir ondersteuning of tussentrede.
- *formatiewe assessering*
Formatiewe assessering monitor en ondersteun die leer- en onderrigproses en word gebruik om onderwysers en leerders oor 'n leerder se vordering in te lig ten einde leer te verbeter. Opbouende terugvoering word gegee om leerders in staat stel om te groei.

- *sommerende assessering*
Sommerende assessering gee 'n geheelbeeld van 'n leerder se vordering op 'n gegewe tydstip, soos aan die einde van 'n kwartaal of jaar of wanneer 'n leerder na 'n ander skool gaan.
- *sistemiese assessering*
Sistemiese assessering is 'n manier om die gepastheid van die onderwysstelsel te evalueer. Een komponent hiervan is die assessering van leerderprestasie ten opsigte van nasionale aanduiders. Sistemiese assessering word aan die einde van elke fase van die Algemene-Onderwys-en-Opleidingsband uitgevoer. 'n Verteenwoordigende steekproef skole en leerders word provinsiaal of nasionaal vir sistemiese assessering gekies.

DEURLOPENDE ASSESSERING

Kenmerke van Deurlopende Assessering

Deurlopende assessering is die belangrikste metode waarvolgens assessering in die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring plaasvind. Dit dek al die assesseringsbeginsels van uitkomsgebaseerde onderwys en verseker dat assessering aan die volgende vereistes voldoen:

- *vind oor 'n tydperk en voortdurend plaas*: Leer word gereeld geassesseer en die rekords van leerders se vordering word regdeur die jaar bygehou.
- *ondersteun leerders se groei en ontwikkeling*: Leerders raak aktiewe deelnemers aan die leer- en assesseringsproses, verstaan die kriteria wat vir assesseringsaktiwiteit gebruik word, is betrokke by selfevaluering, stel hul eie individuele doelwitte, besin oor hul leerproses en ervaar sodoende 'n verbetering in hul selfbeeld.
- *verskaf terugvoering oor leer en onderrig*: Terugvoering is 'n kernelement in formatiewe assessering. Metodes van terugvoering sluit in: gepaste vraagstelling, mondelinge of skriftelike kommentaar deur die onderwyser wat fokus op dit wat deur 'n assesseringsaktiwiteit bereik moes word, en aanmoediging van leerders.
- *maak voorsiening vir geïntegreerde assessering*: Dit kan beteken dat etlike verwante leeruitkomstes in 'n enkele aktiwiteit gebruik word en dat verskeie assesseringsmetodes gekombineer word om te assesser. Bevoegdheid in spesifieke leeruitkomstes kan op talle verskillende maniere getoon word; dus moet 'n verskeidenheid assesseringsmetodes en geleenthede waartydens leerders hul vermoë kan toon, gebruik en verskaf word.
- *gebruik strategieë wat voorsiening vir 'n verskeidenheid leerderbehoefes maak (taal, fisiek, sielkundig, emosioneel en kultureel)*: Deurlopende assessering gee onderwysers geleentheid om sensitief vir leerders met spesiale onderwysbehoefes te wees en om leerstruikelblokke met behulp van 'n buigsame benadering te oorkom. Leerders het almal hul eie leerstyl en leer teen hul eie tempo. Alle leerders hoef nie terselfdertyd en op dieselfde manier geassesseer te word nie.

- *maak voorsiening vir sommerende assessering:* Die akkumulاسie van die resultate van deurlopende assesseringsaktiwiteite verskaf 'n geheelbeeld van 'n leerder se vordering op 'n gegewe tydstip. Sommerende assessering moet van die begin van die jaar sorgvuldig beplan word ten einde 'n verskeidenheid assesseringstrategieë in te sluit – byvoorbeeld oefeninge, take, projekte, skool- en klastoetse – wat aan leerders 'n verskeidenheid geleenthede sal verskaf om te wys wat hulle geleer het.

Assesseringstrategieë

Die keuse van watter assesseringstrategieë om te gebruik, is subjektief en uniek aan elke onderwyser, graad en skool. Dit hang ook af van die onderwyser se professionele oordeel. Die beskikbaarheid van ruimte en hulpmiddels beïnvloed hierdie besluit, maar selfs wanneer eenderse hulpmiddels beskikbaar is, verskil die manier waarop onderwysers keuses maak.

Metodes wat vir assesseringsaktiwiteite gekies word, moet gepas wees vir die assesseringstandaarde wat geassesseer word. Al die betrokke leerders en onderwysers moet ook die doel van die assessering duidelik verstaan. Bevoegdheid kan op verskeie maniere getoon word. 'n Verskeidenheid metodes is dus nodig om aan leerders geleentheid te bied om hul vaardighede ten volle te demonstreer.

Algemene Assesseringstake

Die doel van Algemene Assesseringstake is die volgende:

- verseker konsekwentheid in onderwyseroordele;
- bevorder die stel van algemene standaarde;
- versterk die kapasiteit vir skoolgebaseerde deurlopende assessering;
- verhoog die akkuraatheid van die assesseringsproses en -instrumente;
- verseker dat skoolgebaseerde assesseringstake bevoegdheid en prestasie behoorlik assesseeer;
- verseker uitgebreide geleenthede vir leerders.

Algemene Assesseringstake word op provinsiale, distriks- of groeperingsvlak gestel. Dit word deur onderwysers geassesseer en ekstern gemodereer.

DIE BESTUUR VAN ASSESSERING

Mense betrokke by Assessering

Die skool en die onderwysers het die oorkoepelende verantwoordelikheid vir die assessering van leerders. Daar word van onderwysers verwag om 'n geldige, betroubare en geloofwaardige assesseringsproses te skep. Provinsiale beleid behoort die betrokkenheid van leerders, skoolassesseringspanne, distrikshulpdienste en ouers, soos gepas, te verseker.

Skoolassesseringsprogram

Elke skool moet 'n assesseringsprogram gegrond op provinsiale en nasionale riglyne ontwikkel. Skole moet 'n skoolassesseringsplan en 'n span hê om die implementering van hierdie program te fasiliteer. Die span behoort verteenwoordigers van elke fase en leerarea daarin te hê.

Om 'n professionele benadering tot leerderassessering te verseker, moet die skool se assesseringsprogram die volgende duidelik uiteensit:

- die manier waarop deurlopende assessering beplan en geïmplementeer word;
- hoe rekordboeke/verslagboeke gehou moet word en die toeganklikheid en sekuriteit daarvan;
- die assesseringskodes wat deur die provinsie bepaal is;
- interne verifikasie van assessering;
- hoe moderering in die skool plaasvind;
- hoe dikwels rapportering plaasvind en die metode daarvan;
- die monitor van alle assesseringsprosesse;
- die opleiding van personeel ten opsigte van assessering.

Gebiede waar inskoolopleiding moet plaasvind, sluit in:

- hoe om kriteria vir assessering en assesseringstabelle te gebruik;
- hoe onderwysers in dieselfde graad op die vereistes vir die bereiking van assesseringstandaarde en leeruitkomste kan besluit;
- hoe om kommentaar vir assesseringsuitslae en rapporte te skryf;
- hoe om 'n algemene begrip van die skool se assesseringsprogram te verseker.

VERSLAGHOUDING

Verslagboeke

Goeie verslag- of rekordhouding is noodsaaklik in alle assessering, veral in deurlopende assessering. 'n Verslagboek of -lêer moet deur elke onderwyser gehou word. Dit moet die volgende bevat:

- name van leerders;
- datums van assessering;
- naam en beskrywing van assesseringsaktiwiteite;
- die uitslae van assesseringsaktiwiteite, volgens leerareas of leerprogramme;
- kommentaar vir steundoeleindes.

Alle rekords moet toeganklik wees, maklik wees om te interpreteer, veilig bewaar word, vertroulik wees en nuttig in die onderrig- en rapporteringsproses wees.

Die skoolassesseringsprogram bepaal die besonderhede van hoe verslagboeke ingevul moet word. Die assesseringskodes word gebruik om aan te dui hoe die leerder in terme van die leeruitkomste presteer. Die kodes wat gebruik word, moet duidelik en verstaanbaar vir leerders en ouers wees.

Kodes vir Gebruik vir Assessering

Daar bestaan talle maniere waarop terugvoering oor assessering aan leerders gegee kan word en deur onderwysers opgeteken kan word. Die keuse van die beste manier van terugvoering vir 'n assesseringsaktiwiteit sal van verskeie faktore afhang, soos:

- die aantal leerders in die klas en die tyd wat die onderwyser beskikbaar het;
- die kompleksiteit en lengte van die assesseringsaktiwiteit;
- die leerinhoud of vaardighede wat geassesseer word;
- hoe gou terugvoering gegee word;
- hoe geïndividualiseer die terugvoering is;
- die kriteria (of assesseringstabel) wat die onderwyser gebruik om leerderprestasie te beskryf;
- of leerders se prestasie met klasmaats se prestasie of vorige prestasie vergelyk gaan word, en/of die vereistes van die assesseringstandaarde en leeruitkomst.

Sommige assesseringskodes is meer gepas vir sekere doeleindes as ander. Skriftelike kommentaar kan byvoorbeeld besonderhede verskaf, persoonlik wees en voorstelle vir verbetering verskaf. Dit is ook nuttig vir rapportering oor leerderprestasie ten opsigte van assesseringstandaarde. Dit neem egter lank om kommentaar te skryf en is nie baie maklik om op te teken nie. Kodes soos “Uitstekend”, “Baie goed”, “Goed”, “Bevoeg” en “Onvoldoende” is veel vinniger om te skryf en maak dit moontlik om prestasie met vorige werk te vergelyk en volgens assesseringstandaarde te assesseer. Hierdie kodes verskaf egter nie die besonderhede wat skriftelike kommentaar moontlik maak nie. Punte kan weer vinnig opgeteken word en opgetel, vermenigvuldig en gedeel word. Dit is nuttig wanneer leerders se prestasie in verhouding tot ander in die klas en tot ander grade of skole geassesseer word. Punte verskaf egter min inligting oor leerders se prestasie in terme van die assesseringstandaarde.

'n Paar voorbeelde van ander assesseringskodes is:

- nog nie bereik nie; deels bereik; bereik;
- uitstekende standaard; bevredigende prestasie; benodig ondersteuning;
- A, B, C;
- frases (of assesseringstabelle) wat spesifiek vir die assesseringsaktiwiteit of rapport ontwerp is.

Dit maak nie saak watter assesseringskodes gebruik word nie, terugvoering is altyd doeltreffender wanneer dit met skriftelike kommentaar gekombineer word. Wanneer leerders skriftelike terugvoering eerder as net 'n punt ontvang, is daar 'n groter kans op verbetering in hul prestasie. Alhoewel punte en persentasies baie nuttig vir verslaghouding is omdat dit maklik is om op te teken, is dit dikwels nie nuttig vir terugvoering of rapportering nie. Ander probleme wat deur punte geskep word, is dat dit saamgevoeg en gemanipuleer kan word en dat dit veel in verband met 'n leerder se prestasie en vordering verbloem. Indien leerders meer as een assesseringsaktiwiteit gedoen het, bestaan die versoeking om die punte op te tel en die gemiddeld uit te werk. Wanneer dit gedoen word, verloor punte hul nut om spesifieke inligting oor te dra. 'n Gemiddelde of saamgevoegde punt verbloem die feit dat 'n leerder in een opsig goed aan die verlangde vereiste voldoen het, maar nie in 'n ander nie.

Punte gee 'n geheelindruk van prestasie, maar gee nie aan die leerder die redes vir die assessering van die prestasie (of gebrek aan prestasie) nie. Dit gee ook nie spesifieke riglyne vir verbetering nie. Punte beskryf verder ook nie leerdervordering oor tyd heen voldoende nie. Dikwels word dit as goeie vordering beskou wanneer 'n leerder dieselfde punt as vroeër behaal (mits dit 'n bevredigende punt is). 'n Punt van 70 vir 'n graad 5-assesseringstandaard en 'n punt van 70 vir 'n graad 6-assesseringstandaard verbloem hoe die leerder tydens die jaar gevorder het. Sodanige vordering kan beter deur middel van 'n stelling, kode of skriftelike kommentaar beskryf word.

Nasionale Kodes

In die verslaghouding van of rapportering oor leerderprestasie in die leeruitkomste van 'n bepaalde graad moet die volgende kodes gebruik word:

- 4 = Leerder se prestasie het die vereistes vir die leeruitkoms vir die graad **ver oortref**.
- 3 = Leerder se prestasie het aan die vereistes vir die leeruitkoms vir die graad **voldoen**.
- 2 = Leerder se prestasie het **gedeeltelik** aan die vereistes vir die leeruitkoms vir die graad **voldoen**.
- 1 = Leerder se prestasie het **nie** aan die vereistes vir die leeruitkoms vir die graad **voldoen nie**.

Vorderingskedules

Aan die einde van elke jaar moet 'n vorderingskedule voltooi word en deur die skoolhoof en 'n departementele amptenaar onderteken word. Die vorderingskedule is 'n verslag/rekord met 'n opsomming van inligting rakende die vordering van al die leerders in die graad in die skool.

Die vorderingskedule behoort die volgende inligting te bevat:

- naam van die skool en die skoolstempel;
- 'n lys van die leerders in elke graad;
- kodes vir vordering in elke leerarea (nasionale koderingstelsel);
- kodes vir vordering in elke graad (vordering na die volgende graad of bly in dieselfde graad);
- kommentaar op sterk punte en areas wat ondersteuning in elke leerarea benodig;
- datum en handtekening van die skoolhoof, onderwyser of ander opvoeder, en departementele amptenaar.

Leerderprofile

'n Leerderprofiel is 'n deurlopende verslag wat 'n volledige beeld van 'n leerder se prestasie verskaf, insluitend die holistiese ontwikkeling van waardes, houdings en sosiale ontwikkeling. Dit help die onderwyser in die volgende graad of skool om die leerder beter te verstaan en dus gepas op haar of hom te reageer. Elke leerder se leerderprofiel moet veilig bewaar word en moet leerders deur hul skoolloopbaan vergesel.

Die volgende soort inligting behoort in 'n leerderprofiel te verskyn:

- persoonlike inligting;
- fisieke toestand en mediese geskiedenis;
- skole bygewoon en 'n rekord van bywoning;
- deelname aan en prestasie in buitemuurse aktiwiteite;
- emosionele en sosiale gedrag;
- ouerbetrokkenheid;
- areas wat ondersteuning benodig;
- opsomming van oorkoepelende rapport aan die einde van die jaar;
- opsommende verslae/rekords van skooljare.

Let Wel:

- Die leerderprofiel vervang alle vorige deurlopende verslagdokumente wat in skole gebruik is, soos verslagkaarte en Olab-kaarte. Die sentrale doel van 'n leerderprofiel is om 'n leerder by te staan deur toegang tot die verskeidenheid inligting daarin te verskaf.
- Persoonlike inligting in 'n leerderprofiel behoort nooit vir onregverdig of diskriminerende optrede teen 'n leerder gebruik te word nie.
- Leerderprofiel moenie met portefeuljes verwar word nie. 'n Portefeulje is 'n assesseringsmetode wat die leerder en onderwyser saam geleentheid bied om werk wat vir etlike assesseringsaktiwiteite gedoen is, in ag te neem. Die werk word in 'n lêer of houer geplaas. Die leerderprofiel, daarenteen, is 'n rekord wat inligting oor 'n leerder bevat.

RAPPORTE

Inligting wat in Rapporte moet Verskyn

Onderwysers moet aanspreeklik teenoor leerders, ouers, die onderwysstelsel en die gemeenskap as 'n geheel wees wanneer hulle leerders assessee. Dit vind deur rapportering plaas. Benewens skriftelike rapporte kan mondelinge of praktiese aanbiedings en uitstallings van leerders se werk ook gebruik word.

Elke rapport of verslag oor 'n leerder se algehele vordering behoort inligting in te sluit oor:

- die leer wat plaasgevind het;
- die leerder se bevoegdhede;
- ondersteuning wat nodig is;
- opbouende terugvoering, wat kommentaar oor die leerder se prestasie in verhouding tot klasmaats en die leerder se vorige prestasie ten opsigte van die vereistes van die leerprogramme of leerareas behoort te bevat.

Rapportering aan ouers behoort op 'n gereelde grondslag plaas te vind ten einde hul betrokkenheid en deelname aan te moedig. Onderwysers moet aan die einde van elke kwartaal formele rapporte of verslagkaarte vir rapportering gebruik.

Dit sal gewoonlik nie moontlik wees om inligting oor prestasie in elke leeruitkoms te gee nie. Rapporte behoort egter inligting oor prestasie in elke leerarea of leerprogram (in die geval van die Grondslagfase) te verskaf.

Rapporte/Verslagkaarte

Die minimum vereistes vir 'n rapport is:

1) *Basiese inligting*

- naam van skool;
- naam van leerder;
- graad van leerder;
- geboortedatum van leerder;
- jaar en kwartaal;
- handtekening van ouer of voog en datum;
- handtekening van onderwyser en datum;
- handtekening van skoolhoof en datum;
- datum wanneer skool sluit en heropen;
- skoolstempel;
- skoolbywoningsprofiel;
- verduideliking van die kodes van die nasionale koderingstelsel.

2) *Sterk punte en behoeftes*

- Gee 'n beskrywing van die leerder se sterk punte en ontwikkelingsbehoefte of areas wat ondersteuning in elke leerarea of leerprogram benodig.
- Gebruik die nasionale koderingstelsel om prestasie teen die assesseringstandaarde en in die leeruitkomst wat tot dusver gedek is, te evalueer – dit is nie nodig om 'n kode vir elke leeruitkomst te gee nie. In die rapport aan die einde van die jaar moet die leerder se algehele prestasie in die leerareas getoon word.

3) *Kommentaar op elke leerarea of leerprogram*

- Lewer kommentaar op elke leerarea of leerprogram, spesifiek in die geval van leerders wat die vereistes oortref het of ondersteuning benodig.
- Kommentaar op spesifieke sterk punte of areas wat ondersteuning benodig, behoort met die assesseringstandaarde geskakel te word. Hierdie kommentaar sal ouers, leerders en ander opvoeders in staat stel om te begryp watter ondersteuning die leerder benodig.

NASLAANLYSTE

WOORDELYS: KURRIKULUM EN ASSESSERING

Hier volg 'n alfabetiese lys kernterme wat in die ontwerp van die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-9 (Skole) en in die meegaande leerderassesseringsbeginsels gebruik word.

Algemene-Onderwys-en-Opleidingsband – die tien verpligte skooljare wat uit die Grondslag-, Intermediêre en Senior Fase bestaan

Algemene-Onderwys-en-Opleidingsertifikaat – sertifikaat wat na suksesvolle voltooiing van die Algemene-Onderwys-en-Opleidingsband verwerf word

assessering – 'n deurlopende en beplande proses van inligtingversameling oor leerderprestasie, gemeet volgens die assesseringstandaarde

assesseringstandaarde – die kennis, vaardighede en waardes wat leerders moet toon ten einde die leeruitkomste in elke graad te bereik

deurlopende assessering – 'n assesseringsmodel wat die integrasie van assessering in onderrig en in die ontwikkeling van leerders deur middel van deurlopende terugvoering aanmoedig

formatiewe assessering – hierdie vorm van assessering assesser leerdervordering deur die leerproses ten einde terugvoering te verskaf wat leer sal versterk

grondlynassessering – aanvanklike assessering wat gebruik word om uit te vind wat leerders reeds weet

Grondslagfase – die eerste fase van die Algemene-Onderwys-en-Opleidingsband: graad R, 1, 2 en 3

integrasie – 'n kernontwerpsbeginsel van die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring wat vereis dat leerders hul kennis en vaardighede van ander leerareas of van verskillende dele van dieselfde leerarea moet gebruik ten einde take en aktiwiteite uit te voer

Intermediêre fase – die tweede fase van die Algemene-Onderwys-en-Opleidingsband: graad 4, 5 en 6

kritieke uitkomst – saam met die ontwikkelingsuitkomst die kernuitkomst van die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-9 (Skole) en deur die Grondwet geïnspireer; dit sluit in kern-lewensvaardighede vir leerders, soos kommunikasie, kritiese denke, aktiwiteits- en inligtingsbestuur, groep- en gemeenskapswerk en evalueringvaardighede

Kurrikulum 2005 – die eerste weergawe van die post-apartheid- Nasionale Kurrikulumverklaring. Die onderwys-beleidsdokument van 1997 verskaf ’n raamwerk vir Vroeëkindontwikkeling, Algemene Onderwys en Opleiding, Verdere Onderwys en Opleiding en Basiese Onderwys en Opleiding vir Volwassenes. Die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R–9 (Skole) is daarop gerig om Kurrikulum 2005 te versterk

leerareas – die agt kennisvelde in die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R–9 (Skole): Tale, Wiskunde, Natuurwetenskappe, Tegnologie, Sosiale Wetenskappe, Kuns en Kultuur, Lewensoriëntering, en Ekonomiese en Bestuurswetenskappe

leerareaverklarings – die verklaring vir elke leerarea wat die leeruitkomste en assesseringstandaarde vir daardie leerarea uiteensit

leerderprofiel – ’n omvattende verslag oor ’n leerder se vordering, insluitend persoonlike inligting, sosiale ontwikkeling, ondersteuningsbehoefte en jaarlikse rapporte

leerprogramme – programme van leeraktiwiteite, insluitend inhoud en onderrigmetodes; hierdie programme word deur die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R–9 (Skole) onderlê, maar deur provinsies, skole en onderwysers ontwikkel

leeruitkomste – leeruitkomste spruit voort uit die kritieke en ontwikkelingsuitkomste en dui aan wat leerders aan die einde van ’n graad, fase of band moet weet en in staat moet wees om te doen

nasionale koderingstelsel – ’n standaard- nasionale stelsel van prestasiekodes vir gebruik om oor ’n leerder se vordering verslag te doen

ontwikkelingsuitkomste – saam met die kritieke uitkomste die kernuitkomste van die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R–9 (Skole) en deur die Grondwet geïnspireer; dit is daarop gerig om leerders in staat te stel om doeltreffend te leer en om verantwoordelike, sensitiewe en produktiewe burgers te word

portefeulje – individuele lêer of omslag van elke leerder se werk

Senior fase – die derde en laaste fase van die Algemene-Onderwys-en-Opleidingsband: graad 7, 8 en 9

sommerende assessering – dit verskil van formatiewe assessering aangesien dit na gereelde verslae oor ’n leerder se vordering verwys, gewoonlik aan die einde van ’n kwartaal of jaar

taal van onderrig en leer – die taal wat die meeste in ’n bepaalde leer- en onderrigomgewing gebruik word; sommige leerders ervaar onderrig en leer in ’n addisionele taal (nie hul huistaal nie)

uitkomste – die resultate aan die einde van die leerproses in uitkomsgebaseerde onderwys; hierdie uitkomste help met die vorming van die leerproses

uitkomsgebaseerde onderwys – ’n onderwysproses wat prestasiegeoriënteerd, aktiwiteitsgebaseerd en leerdergerig is; in die navolging van hierdie benadering is Kurrikulum 2005 en die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-9 (Skole) daarop gerig om lewenslange leer aan te moedig

uitreevlak – wanneer leerders graad 9 voltooi en die Algemene-Onderwys-en-Opleidingsertifikaat verwerf

vordering – ’n kernontwerpsbeginsel van die Hersiene Nasionale Kurrikulumverklaring Graad R-9 (Skole) wat die leerder in staat stel om geleidelik meer gekompliseerde, dieper en breër kennis, vaardighede en begrip in elke graad te ontwikkel

vorderingskedules – die instrument vir die aantekening van die vordering van alle leerders in ’n graad aan die einde van ’n jaar; dit sluit kodes in vir die vordering in elke leerprogram of leerarea en graad en opmerkings oor nodige ondersteuning

WOORDELYS: TALE

addisionele taal – ’n bykomende taal wat geleer word

aktiewe luister – wanneer ’n mens aandagtig luister na wat iemand sê en probeer om jouself in die spreker se posisie te plaas

assesseringstandaard – die kennis, vaardighede en waardes wat leerders teen die einde van ’n spesifieke graad moet kan toon

gebalanseerde benadering tot geletterdheid – ’n benadering wat leerders se vormende geletterdheid ondersteun, hulle aanmoedig om boeke te geniet en om op betekenis te fokus, en wat ook aan hulle tegnieke en strategieë verskaf om die kode van die geskrewe woord te ontsluit

geletterdhede – daar is verskillende soorte geletterdheid: lees en skryf; kulturele geletterdheid (begrip van die kulturele, sosiale en ideologiese waardes wat ons lees van tekste vorm); kritiese geletterdheid (die vermoë om krities op die boodskap in tekste te reageer); visuele geletterdheid (die lees/skryf van beelde, tekens, prente, ens.); mediageletterdheid (die lees van koerante, tydskrifte, TV en film as kulturele boodskappe)

geletterdheid – die vermoë om te lees en geskrewe inligting te gebruik en om vir verskillende doeleindes te skryf; dit is ’n deel van ’n algemene vermoë om sin van ’n mens se wêreld te maak

holistiese benadering tot taal – ’n benadering wat al die vaardighede en verskillende soorte kennis in aktiwiteite integreer en nie op elkeen afsonderlik fokus nie

huistaal – die taal wat kinders leer deur by die huis en/of in hul gemeenskap konstant daaraan blootgestel te wees; meer as een taal kan op hierdie manier geleer word; kinders kan dus meer as een huistaal hê

klankbewustheid – die vermoë om tussen die afsonderlike klanke van 'n taal te onderskei

kodewisseling – om vir 'n spesifieke doel van een taal na 'n ander oor te slaan, soos om ander in te sluit, respek vir mense se taal te toon

konteks – die konteks waarbinne 'n teks geskep en ontvang word, verwys na die breë en onmiddellike situasie waarin dit bestaan en wat daarin oorgedra word

leeswoordeskat – woorde wat 'n leser in konteks verstaan. Sommige van hierdie woorde is deel van 'n leser se *aktiewe woordeskat* (woorde wat hulle gebruik); ander is deel van hul *passiewe woordeskat* (woorde wat hulle in konteks verstaan, maar nie goed genoeg ken om te gebruik nie)

modus – daar is verskillende modusse van kommunikasie – die geskrewe modus, die gesproke of mondelinge modus, die visuele modus (wat grafiese vorms soos tabelle insluit). Die vermoë om inligting van een modus na 'n ander te verander (soos om 'n grafiek te gebruik om 'n teks te skryf, om inligting uit 'n mondelinge teks te gebruik om byskrifte by 'n prent te skryf), is 'n baie belangrike deel van taalleer

multimedia – 'n geïntegreerde reeks modusse wat teks, visuele materiaal, klank, video, ens. kan insluit

multimodale tekste – tekste wat van meer as een kommunikasiemodus (soos klank, druk, beelde) gebruik maak

outentieke tekste – tekste wat in die ware wêreld gebruik word, soos tydskrifartikels, koerantberigte, radio- of televisieopnames, advertensies, verpakkingsetikette, brosjures, vorms, briewe

raam – 'n tydelike steun vir skryf of praat; die onderwyser kan byvoorbeeld die volgende raam vir 'n gedig verskaf:

Rooi is die kleur van woede
Rooi is die kleur van bloed
Rooi is die kleur van gevaar
Rooi is die kleur van liefde

____ is die kleur van ____
____ is die kleur van ____
____ is die kleur van ____
____ is die kleur van ____

register – die woorde, styl en grammatika wat in verskillende kontekste of situasies deur sprekers en skrywers gebruik word; amptelike dokumente word byvoorbeeld in 'n formele register geskryf, regsdocumente in 'n regsregister

soeklees – om jou oë oor 'n teks te laat beweeg om spesifieke inligting te vind, soos wanneer jy 'n naam of nommer in 'n telefoongids soek of 'n trein- of busrooster raadpleeg

standaard – die standaardvariëteit van 'n taal is die vorm wat in koerante, amptelike dokumente, taalboeke, woordeboeke en in die meeste boeke gedruk word; dit is nie noodwendig die beste vorm van die taal nie, maar is die vorm wat om historiese en/of politieke redes as die standaardvariëteit aanvaar is

teikengroep – die persoon of persone op wie 'n spesifieke teks gerig is, d.w.s. die persone wat daarna sal luister of kyk of dit sal lees

teks – enige geskrewe, gesproke of visuele vorm van kommunikasie wat die opsetlike gebruik van taal behels

toevoegende veeltaligheid – wanneer 'n mens 'n taal of tale benewens jou huistaal aanleer; dit vervang nie die huistaal nie, maar word saam met dit geleer

visuele diskriminasie – onderskeid tref tussen die vorm van verskillende letters en woorde

vluglees – om 'n teks baie vinnig te lees om 'n oorsig te verkry, soos om die koerantopskrifte vir hoofnuus te vluglees

vormende geletterdheid – dit verwys na 'n kind se groeiende kennis van die gedrukte woord. Kinders sien gedrukte teks in die omgewing en begin die doel daarvan verstaan. Wanneer stories aan hulle geles of vertel word, leer hulle hoe stories werk en wat boeke is. Selfs voordat hulle skool toe gaan, weet hulle dus dikwels reeds baie. Hulle mag hul eie idees van letters en spelling gebruik om hul naam te probeer skryf (vormende spelling), hulle kan maak asof hulle 'n boek lees (vormende lees). Dit is die begin van kinders se geletterdheid.

vreemde taal – 'n taal wat buite 'n land se grense gepraat word; Frans is byvoorbeeld 'n vreemde taal in Suid-Afrika

woordbank – 'n versameling nuwe woorde

